BANK OLMAYAN KREDİT TƏŞKİLATI "VİATOR MİKRO MALİYYƏ AZƏRBAYCAN" MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMİYYƏTİ

Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına uyğun hazırlanmış Maliyyə Hesabatları və Müstəqil Auditorların Rəyi

31 dekabr 2017-ci il tarixində başa çatmış il üzrə

BANK OLMAYAN KREDİT TƏŞKİLATI "VİATOR MİKRO MALİYYƏ AZƏRBAYCAN" MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMİYYƏTİ

MÜNDƏRİCAT

	Səhifə
31 dekabr 2017-ci il tarixində başa çatmış il üzrə maliyyə hesabatlarının hazırlanması və təsdiq edilməsi ilə bağlı rəhbərliyin məsuliyyəti haqqında bəyanat	1
Müstəqil auditorlarin rəyi	2-3
31 dekabr 2017-ci il tarixində başa çatmış il üzrə Maliyyə hesabatları:	
Məcmu gəlir haqqında hesabat	4
Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat	5
Kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabat	6
Pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat	7
Maliyyə hesabatları üzrə qeydlər	8-44

MALİYYƏ HESABATLARININ HAZIRLANMASI VƏ TƏSDİQ EDİLMƏSİ İLƏ BAĞLI RƏHBƏRLİYİN MƏSULİYYƏTİ HAQQINDA BƏYANAT
31 DEKABR 2017-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ

Bu bəyannamə Bank olmayan Kredit Təşkilatı "Viator Mikro Maliyyə Azərbaycan" Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyəti (bundan sonra "Cəmiyyət") maliyyə hesabatları ilə bağlı Cəmiyyət rəhbərliyinin və müstəqil auditorların göstərilən məsuliyyətlərini fərqləndirmək məqsədi ilə hazırlanmışdır.

Rəhbərlik, 31 dekabr 2017-ci il tarixinə Cəmiyyətin maliyyə vəziyyətini, həmin tarixdə başa çatmış il üzrə əməliyyat nəticələrini, pul vəsaitlərinin hərəkəti və kapitalda dəyişiklikləri əks etdirən Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına ("MHBS") uyğun maliyyə hesabatlarının düzgün hazırlanması üçün məsuliyyət daşıyır.

Maliyyə hesabatlarının hazırlanması zamanı rəhbərlik aşağıda göstərilənlər üzrə məsuliyyət daşıyır:

- Uyğun mühasibat prinsiplərinin seçilməsi və mütəmadi olaraq tətbiq edilməsi;
- Məntiqli və məqsədəuyğun təxminlərin və qərarların qəbul edilməsi;
- Maliyyə hesabatlarının MHBS əsasında hazırlanması və ya əgər hər hansı bir kənarlaşma varsa, onun maliyyə hesabatlarında bəyan edilməsi və izahı;
- Yaxın gələcəkdə Cəmiyyət işini normal şərtlər altında davam etdirdiyi halda, hesabat tarixinə maliyyə hesabatlarının daimilik prinsipi əsasında hazırlanması.

Rəhbərlik, həmçinin aşağıdakı məsələlər üzrə məsuliyyət daşıyır:

- Cəmiyyət daxilində səmərəli və keyfiyyətli daxili nəzarət sisteminin işlənib hazırlanması, qurulması və möhkəmləndirilməsi;
- Cəmiyyətin maliyyə hesabatlarının MHBS-ə uyğun olaraq düzgün hazırlanması və Cəmiyyətin maliyyə vəziyyətini istənilən zaman düzgün əks etdirən mühasibat sisteminin təşkil edilməsi;
- Yerli mühasibat sisteminin qanunvericilik və Azərbaycan Respublikasının mühasibat standartlarına uyğun olaraq təşkil edilməsi;
- Mümkün imkanlardan istifadə edərək Cəmiyyətin aktivlərinin mühafizə edilməsinin təşkil olunması; və
- Saxtakarlıq, yanlışlıq və digər qanuna uyğunsuzluq hallarının müəyyən edilməsi və qarşısının alınması.

31 dekabr 2017-ci il tarixində başa çatmış il üzrə maliyyə hesabatları 23 aprel 2018-ci il tarixində Cəmiyyətin İdarə Heyəti tərəfindən təsdiq edilmişdir.

İdarə Heyəti adından:

Bank Olmayan Kredit Təşkilatı Mikrokredit Azərbaycan MMC

Aynur Əliyeva
İcraçı direktor

23 aprel 2018-ci il
Gəncə, Azərbaycan Respublikası

Ruslan Qarayev
Maliyyə meneceri

23 aprel 2018-ci il
Gəncə, Azərbaycan Respublikası

MÜSTƏQİL AUDİTORLARIN RƏYİ

Bank olmayan Kredit Təşkilatı "Viator Mikro Maliyyə Azərbaycan" Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyətinin Təsisçilərinə və İdarə Heyətinə:

Rəy

Biz Bank olmayan Kredit Təşkilatı "Viator Mikro Maliyyə Azərbaycan" Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyətinin ("Cəmiyyət") 31 dekabr 2017-ci il tarixinə təqdim edilən maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat, həmin tarixdə başa çatmış il üzrə məcmu gəlir haqqında hesabat, kapitalda dəyişikliklər və pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabatlardan, eləcə də əsas mühasibat prinsiplərinin və digər izahedici qeydlərin xülasəsindən ibarət olan maliyyə hesabatlarının audit yoxlamasını aparmışıq.

Hesab edirik ki, əlavə edilmiş maliyyə hesabatları Cəmiyyətin 31 dekabr 2017-ci il tarixinə maliyyə vəziyyətini, habelə göstərilən tarixdə başa çatan il üzrə maliyyə nəticələrini və pul vəsaitlərinin hərəkətini Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına (MHBS) uyğun olaraq bütün əhəmiyyətli aspektlər baxımından ədalətli əks etdirir.

Rəy üçün Əsaslar

Biz auditi Beynəlxalq Audit Standartlarına (BAS) uyğun aparmışıq. Bu standartlar üzrə bizim məsuliyyətlərimiz əlavə olaraq hesabatımızın "Maliyyə Hesabatlarının Auditnə görə Auditorun Məsuliyyəti" bölməsində təsvir edilir. Biz maliyyə hesabatlarının auditinə aid olan etik normalar ilə Mühasiblərin Beynəlxalq Etika Standartları Şurasının "Etika məcəlləsinin" (MBESŞ məcəlləsi) tələblərinə uyğun olaraq Cəmiyyətdən asılı deyilik və biz digər etik öhdəliklərimizi bu tələblərə, eləcə də MBESŞ məcəlləsinin tələblərinə uyğun olaraq yerinə yetirmişik. Biz hesab edirik ki, əldə etdiyimiz audit sübutları rəyimizi əsaslandırmaq üçün yetərli və münasibdir.

Maliyyə Hesabatları üzrə Rəhbərliyin və İdarəetmə Səlahiyyətləri Verilmiş Şəxslərin Məsuliyyəti

Rəhbərlik maliyyə hesabatlarının MHBS (Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına) uyğun olaraq hazırlanmasına və düzgün təqdim edilməsinə və rəhbərliyin fikrincə, dələduzluq və ya səhvlər nəticəsində əhəmiyyətli təhriflərin mövcud olmadığı maliyyə hesabatlarının hazırlanmasına imkan verən zəruri daxili nəzarət sisteminin təşkilinə görə məsuliyyət daşıyır.

Maliyyə hesabatlarını hazırladıqda, rəhbərlik Cəmiyyəti ləğv etmək və ya işini dayandırmaq niyyətində olmadığı yaxud bunu etməkdən başqa münasib alternativin olmadığı halda, rəhbərlik Cəmiyyətin fasiləsiz fəaliyyət göstərmək qabiliyyətinin qiymətləndirilməsinə, müvafiq hallarda fasiləsiz fəaliyyətə aid olan məsələlər haqqında məlumatların açıqlanmasına və mühasibat uçotunun fasiləsiz fəaliyyət prinsipinin istifadə edilməsinə görə məsuliyyət daşıyır.

İqtisadi subyektin idarə edilməsinə cavabdeh olan səlahiyyətli şəxslər Cəmiyyətin maliyyə hesabatlarının hazırlanma prosesinə nəzarətə görə məsuliyyət daşıyır.

Maliyyə Hesabatlarının Auditinə görə Auditorun Məsuliyyəti

Bizim məqsədimiz tərtib edilmiş maliyyə hesabatlarında bir tam kimi, saxtakarlıq və ya xətalar nəticəsində, əhəmiyyətli təhriflərin olub-olmadığına dair kafi əminlik əldə etmək və rəyimiz daxil olan auditor hesabatını dərc etməkdir. Kafi əminlik əminliyin yüksək səviyyəsidir, lakin bu səviyyədə olan əminlikdə əhəmiyyətli təhriflər mövcud olduğu hallarda, BAS-lara uyğun olaraq aparılmış auditin belə təhrifləri həmişə aşkarlayacağına zəmanət vermir. Təhriflər saxtakarlıq və ya xətalar nəticəsində yarana bilər və ayrılıqda yaxud məcmu olaraq, istifadəçilərin belə edilmiş maliyyə hesabatları əsasında qəbul etdikləri iqtisadi qərarlarına təsir etmə ehtimalı olduğu halda, əhəmiyyətli hesab edilir.

BAS-ların tələblərinə uyğun olaraq aparılan auditin bir hissəsi kimi biz audit aparılan zaman peşəkar mühakimə tətbiq edirik və peşəkar skeptisizm nümayiş etdiririk. Biz həmçinin:

- Maliyyə hesabatlarında saxtakarlıq və ya xətalar nəticəsində əhəmiyyətli təhriflərin olması risklərini müəyyən edib qiymətləndiririk, bu risklərə cavab verən audit prosedurlarını layihələndirib həyata keçiririk və rəyimizi əsaslandırmaq üçün yetərli və münasib audit sübutlarını əldə edirik. Saxtakarlıq nəticəsində əhəmiyyətli təhrifi aşkarlamama riski xətalar nəticəsindəkindən daha yüksəkdir, çünki saxtakarlıq sözləşmə, dələduzluq, qərəzli hərəkətsizlik, həqiqətə uyğun olmayan məlumatlardan və ya daxili nəzarətin kobudcasına pozulmasından ibarət ola bilər.

- Cəmiyyətin daxili nəzarətin səmərəliliyinə dair rəy bildirmək məqsədi üçün olmamaq şərtilə, bu şərtlər çərçivəsində uyğun olan audit prosedurlarını layihələndirmək üçün auditə aid daxili nəzarəti başa düşürük.

- İstifadə edilmiş uçot siyasətinin uyğunluğunu və rəhbərlik tərəfindən edilmiş uçot təxminlərinin və əlaqəli məlumatların açıqlanmasının məqsədəuyğunluğunu qiymətləndiririk.

- Mühasibat uçotunun fasiləsizlik prinsipinin rəhbərlik tərəfindən istifadə ediməsinin uyğunluğuna və əldə edilən audit sübutlarının əsasında Cəmiyyətin fəaliyyətini fasiləsiz davam etmək imkanını ciddi şübhə altına qoya bilən hadisələrlə və ya şəraitlərlə bağlı əhəmiyyətli qeyri-müəyyənliyin mövcud olub-olmadığında dair qənaətə gəlirik. Əhəmiyyətli qeyri-müəyyənliyin mövcud olduğu haqqında qənaətə gəldiyimiz halda, auditor hesabatımızda maliyyə hesabatlarındakı əlaqəli məlumatların açıqlanmasına diqqəti cəlb etməliyik və ya belə məlumatların açıqlanması kifayət olmadığı halda, rəyimizə dəyişiklik etməliyik. Nəticələrimiz auditor hesabatımızın təqdim edilməsi tarixinədək əldə edilən audit sübutlarına əsaslanmalıdır. Lakin sonrakı hadisələr və ya şəraitlər Cəmiyyətin fasiləsiz fəaliyyətinin dayandırılmasına səbəb ola bilər.

- Məlumatların açıqlanması da daxil olmaqla, maliyyə hesabatlarının ümumi təqdimatını, strukturunu və məzmununu, habelə əsas əməliyyatların və hadisələrin maliyyə hesabatlarında ədalətli təqdim edilib-edilmədiyini qiymətləndiririk.

Biz idarəetmə səlahiyyətləri verilmiş şəxslərə digər məsələlərlə yanaşı auditin planlaşdırılmış həcmi və müddətləri, habelə əhəmiyyətli audit sübutları, o cümlədən audit apardığımız zaman daxili nəzarətdə aşkar etdiyimiz əhəmiyyətli çatışmazlıqlar haqqında məlumat veririk.

Nexia EA LLC

NEXIA EA

23 aprel 2018-ci il
Bakı, Azərbaycan Respublikası

BANK OLMAYAN KREDİT TƏŞKİLATI "VİATOR MİKRO MALİYYƏ AZƏRBAYCAN" MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMİYYƏT

MƏCMU GƏLİR HAQQINDA HESABAT
31 DEKABR 2017-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ
(Azərbaycan Manatı ilə)

	Qeydlər	31 dekabr 2017-ci il tarixində başa çatmış il üzrə	31 dekabr 2016-cı il tarixində başa çatmış il üzrə
Faiz gəlirləri	15	1,810,608	3,944,498
Faiz xərcləri	15	(230,456)	(919,282)
Faiz gətirən aktivlər üzrə ehtimal edilən zərər üçün ehtiyatlar təmin olunmamışdan əvvəl xalis faiz gəliri		**1,580,152**	**3,025,216**
Faiz gətirən aktivlər üzrə ehtimal edilən zərər üçün ehtiyatlar		(1,189,843)	(3,444,909)
Xalis faiz gəlirləri/(zərərləri)		**390,309**	**(419,693)**
İşçilərə sərf olunan xərclər və müvafiq ayırmalar	4, 15	(1,079,464)	(1,240,777)
Ümumi və inzibati xərclər	5	(533,022)	(544,368)
Xarici valyuta əməliyyatları üzrə zərər		(64,993)	(129,289)
Digər gəlirlər, xalis		15,323	50,144
Digər daxilolmalar		14,101	-
Mənfəət vergisindən əvvəl zərər		**(1,257,746)**	**(2,283,983)**
Mənfəət vergisi xərci	6	(75,122)	(90,371)
İl üzrə xalis zərər		**(1,332,868)**	**(2,374,354)**
İL ÜZRƏ CƏMİ MƏCMU GƏLİR			
Sonradan mənfəət və ya zərərə yenidən təsnifləndirilməyəcək maddələr			
Əmlak və avadanlığın yenidən qiymətləndirilməsi nəticəsində yaranmış xalis gəlir	10	-	-
Digər məcmu gəlirdə birbaşa uçota alınmış mənfəət vergisi	7	-	-
İl üzrə digər məcmu gəlir, vergilər çıxılmaqla		-	-
İL ÜZRƏ CƏMİ MƏCMU ZƏRƏR		**(1,332,868)**	**(2,374,354)**

İdarə Heyəti adından:

Aynur Əliyeva
İcraçı direktor

23 aprel 2018-ci il
Gəncə, Azərbaycan Respublikası

Ruslan Qarayev
Maliyyə meneceri

23 aprel 2018-ci il
Gəncə, Azərbaycan Respublikası

8-44-cü səhifələrdə verilmiş qeydlər maliyyə hesabatlarının tərkib hissəsini təşkil edir.

BANK OLMAYAN KREDİT TƏŞKİLATI "VİATOR MİKRO MALİYYƏ AZƏRBAYCAN" MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMİYYƏT

MALİYYƏ VƏZİYYƏTİ HAQQINDA HESABAT
31 DEKABR 2017- Cİ İL TARİXİNƏ
(Azərbaycan Manatı ilə)

	Qeydlər	31 dekabr 2017-ci il	31 dekabr 2016-cı il
AKTİVLƏR			
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	7	75,726	341,983
Müştərilərə verilmiş kreditlər	8, 15	4,404,088	7,919,504
Əmlak və avadanlıqlar	9	492,140	482,783
Təxirə salınmış vergi aktivi	6	122,846	186,851
Digər aktivlər	10	146,704	32,958
CƏMİ AKTİVLƏR		**5,241,504**	**8,964,079**
ÖHDƏLİKLƏR VƏ KAPİTAL			
ÖHDƏLİKLƏR:			
Borc alınmış vəsaitlər	11, 15	4,550,647	6,917,944
Digər öhdəliklər	12, 15	15,324	37,734
Cəmi öhdəliklər		**4,565,971**	**6,955,678**
KAPİTAL:			
Nizamnamə kapitalı	13	693,774	693,774
Yenidən qiymətləndirmə nəticəsində yaranmış artım		196,432	213,610
Bölüşdürülməmiş mənfəət		(214,673)	1,101,017
Cəmi kapital		**675,533**	**2,008,401**
CƏMİ ÖHDƏLİKLƏR VƏ KAPİTAL		**5,241,504**	**8,964,079**

İdarə Heyəti adından:

Aynur Əliyeva
İcraçı direktor

23 aprel 2018-ci il
Gəncə, Azərbaycan Respublikası

Ruslan Qarayev
Maliyyə meneceri

23 aprel 2018-ci il
Gəncə, Azərbaycan Respublikası

8-44-cü səhifələrdə verilmiş qeydlər maliyyə hesabatlarının tərkib hissəsini təşkil edir.

BANK OLMAYAN KREDİT TƏŞKİLATI "VİATOR MİKRO MALİYYƏ AZƏRBAYCAN" MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMİYYƏT

KAPİTALDA DƏYİŞİKLİKLƏR HAQQINDA HESABAT
31 DEKABR 2017-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ

(Azərbaycan Manatı ilə)

	Nizamnamə kapitalı	Yenidən qiymətlən-dirmə nəticəsində artım	Bölüşdürül-məmiş mənfəət	Cəmi kapital
1 yanvar 2016-cı il tarixinə	**693,774**	**221,183**	**3,467,798**	**4,382,755**
İl üzrə xalis zərər	-	-	(2,374,354)	(2,374,354)
Yenidən qiymətləndirmə nəticəsində yaranmış artımın amortizasiyası	-	(7,573)	7,573	-
31 dekabr 2016-cı il	**693,774**	**213,610**	**1,101,017**	**2,008,401**
İl üzrə xalis zərər	-	-	(1,332,868)	(1,332,868)
Yenidən qiymətləndirmə nəticəsində yaranmış artımın amortizasiyası	-	(17,178)	17,178	-
31 dekabr 2017-ci il	**693,774**	**196,432**	**(214,673)**	**675,533**

İdarə Heyəti adından:

Aynur Əliyeva
İcraçı direktor

23 aprel 2018-ci il
Gəncə, Azərbaycan Respublikası

Ruslan Qarayev
Maliyyə meneceri

23 aprel 2018-ci il
Gəncə, Azərbaycan Respublikası

8-44-cü səhifələrdə verilmiş qeydlər maliyyə hesabatlarının tərkib hissəsini təşkil edir.

BANK OLMAYAN KREDİT TƏŞKİLATI "VİATOR MİKRO MALİYYƏ AZƏRBAYCAN" MƏHDUD MƏSULİYYƏTLİ CƏMİYYƏT

PUL VƏSAİTLƏRİNİN HƏRƏKƏTİ HAQQINDA HESABAT
31 DEKABR 2017-Cİ İL TARİXİNDƏ BAŞA ÇATMIŞ İL ÜZRƏ
(Azərbaycan Manatı ilə)

	Qeydlər	31 dekabr 2017-ci il tarixində başa çatmış il üzrə	31 dekabr 2016-cı il tarixində başa çatmış il üzrə
ƏMƏLİYYAT FƏALİYYƏTİNDƏN DAXİL OLAN PUL VƏSAİTLƏRİ:			
Alınmış faizlər		1,669,906	3,028,379
Ödənilmiş faizlər		(241,436)	(1,164,749)
Müştərilərdən toplanmış kreditlər, xalis		2,466,275	4,537,795
Əməkdaşlara və təchizatçılara ödənişlər		(1,548,521)	(1,483,936)
Ödənilmiş vergilər		(120,772)	(134,870)
Digər daxilolmalar çıxılsın digər ödəmələr		16,051	-
Əməliyyat fəaliyyətindən daxil olmuş xalis pul vəsaitləri		**2,241,503**	**4,782,619**
İNVESTİSİYA FƏALİYYƏTİNDƏN DAXİL OLAN PUL VƏSAİTLƏRİ			
Əmlak və avadanlıqlar üzrə ödənişlər		(86,450)	(1,425)
Əmlak və avadanlığın satılmasından daxil olan vəsaitlər		-	51,504
İnvestisiya fəaliyyətinə yönəlmiş / daxil olmuş xalis pul vəsaitləri		**(86,450)**	**50,079**
MALİYYƏLƏŞDİRMƏ FƏALİYYƏTİNDƏN DAXİL OLAN PUL VƏSAİTLƏRİ:			
Borc öhdəliklərindən daxilolmalar		-	-
Borcların ödənilməsi		(2,356,317)	(7,978,661)
Ödənilmiş dividendlər		-	-
Maliyyələşdirmə fəaliyyətinə yönəlmiş xalis pul vəsaitləri		**(2,356,317)**	**(7,978,661)**
Məzənnə fərqinin pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinə təsiri		(64,993)	313,677
PUL VƏSAİTLƏRİ VƏ ONLARIN EKVİVALENTLƏRİNDƏ XALİS AZALMA		**(266,257)**	**(2,832,286)**
PUL VƏSAİTLƏRİ VƏ ONLARIN EKVİVALENTLƏRİ, *ilin əvvəlinə*		341,983	3,174,269
PUL VƏSAİTLƏRİ VƏ ONLARIN EKVİVALENTLƏRİ, *ilin sonuna*		**75,726**	**341,983**

İdarə Heyəti adından:

Aynur Əliyeva
İcraçı direktor

23 aprel 2018-ci il
Gəncə, Azərbaycan Respublikası

Ruslan Qarayev
Maliyyə meneceri

23 aprel 2018-ci il
Gəncə, Azərbaycan Respublikası

8-44-cü səhifələrdə verilmiş qeydlər maliyyə hesabatlarının tərkib hissəsini təşkil edir.

1. GİRİŞ

Cəmiyyət və onun əsas fəaliyyəti

"Viator Mikromaliyyə Azərbaycan" Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyəti (Cəmiyyət) Bank olmayan Kredit Təşkilatıdır. Cəmiyyət 30 dekabr 2002-ci il tarixində VÖEN 1400163551 qeydiyyat nömrəsi ilə Azərbaycan Respublikası Vergilər Nazirliyinin, Bakı şəhər Vergilər Departamentində qeydiyyatdan keçmişdir.

Cəmiyyət, Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankı ("ARMB") tərəfindən tənzimlənir və 136-QB saylı xüsusi lisenziya nömrəsi əsasında öz fəaliyyətini davam etdirir. Cəmiyyət əsasən kreditlərin verilməsi üzrə fəaliyyət göstərir. Mövcud lisenziya əsasında Cəmiyyətin girov qismində əmanətlər almaq hüququ yoxdur. Cəmiyyətin baş ofisi Azərbaycan Respublikasının Gəncə şəhərində yerləşir.

31 dekabr 2017-ci və 2016-cı il tarixlərinə, Cəmiyyətin 6 filialı fəaliyyət göstərmiş və müvafiq olaraq, işçilərin orta sayı 87 və 116 olmuşdur.

Cəmiyyətin hüquqi ünvanı və fəaliyyət göstərdiyi yer

Cəmiyyətin hüquqi ünvanı Bəşir Səfiroğlu küçəsi 133, Bakı, Azərbaycan Respublikasıdır. Cəmiyyətin baş ofisi isə N. Nərimanov prospekti 132, Gəncə, Azərbaycan Respublikası ünvanında yerləşir.

Cəmiyyətin səhmdarları

Viator AS (Norveç Krallığı) Cəmiyyətin yeganə təsisçiləridir. 31 dekabr 2017-ci və 2016-cı il tarixlərinə Normisjon, Norveç Evangelist Lüteran missioner təşkilatı Cəmiyyətə son nəzarət edən tərəfdir.

Cəmiyyətin əməliyyat mühiti

Cəmiyyət fəaliyyətini Azərbaycan Respublikasında həyata keçirir. İnkişaf etməkdə olan bir bazar kimi, hazırda Azərbaycan Respublikasında daha inkişaf etmiş bazar iqtisadiyyatında mövcud olan biznes və tənzimləyici infrastruktur inkişaf etdirilir.

Azərbaycan iqtisadiyyatının əsas göstəricilərinə bir sıra mənfi amillər təsir göstərir. 2014-cü ilin ikinci yarısından başlayaraq xam neftin qiymətinin xeyli aşağı düşməsini nəzərə alaraq, Azərbaycan Respublikasında iqtisadi artım, kapital bazarına çıxış və kapital dəyəri ilə bağlı qeyri-müəyyənlik davam edir, çünki Azərbaycan böyük həcmdə neft və qaz hasil və ixrac edir və onun iqtisadiyyatı xüsusilə də neft və qazın qiymətindən asılıdır. İqtisadi artım 2014 və 2015-ci illərdə müvafiq olaraq təxminən 2% və 1.1% həcmində azalmışdır. Bu amillər inkişaf edən iqtisadiyyatdan resessiya iqtisadiyyatına keçən zaman yüksək inflyasiya, işsizlik və azalan ÜDM ilə iqtisadi tənəzzülü dərinləşdirir.

Azərbaycan Respublikasının gələcək iqtisadi istiqaməti vergi, hüquq, normativ və siyasi hadisələr ilə birlikdə dövlətin həyata keçirdiyi iqtisadi, maliyyə və valyuta tədbirlərinin səmərəliliyindən xeyli dərəcədə asılıdır. Rəhbərlik Cəmiyyətin əməliyyatlarına təsir edə biləcək iqtisadi mühitdə baş verən bütün hadisələri və Cəmiyyətin maliyyə vəziyyəti üzərində ola biləcək təsirlərini tam olaraq proqnozlaşdırmaq iqtidarında deyil.

Neft ixracından daxil olan gəlirlərin azalması nəticəsində ARMB manatın dəstəklənməsi siyasətindən imtina etmişdir. Əlavə olaraq, ARMB-nin 21 fevral 2015-ci il tarixli qərarı ilə Azərbaycan manatı təxminən 34% devalvasiyaya uğramışdır və daha sonra 21 dekabr 2015-ci il tarixli qərarı ilə üzən məzənnə rejiminin tətbiqinə başlanılmışdır və nəticədə Azərbaycan manatı ABŞ dolları və digər əsas valyutalar qarşısında təxminən 48% devalvasiyaya məruz qalmışdır. Azərbaycan manatının devalvasiyası 2016-cı ildə də davam etmiş və Azərbaycan manatı 31 dekabr 2016-cı il tarixinə qədər ABŞ dolları qarşısında 14%, Avro qarşısında isə 9% zəifləmişdir. 2016-cı ilin yanvar ayında Standard & Poor's, beynəlxalq reytinq agentliyi Azərbaycanın uzunmüddətli və qısamüddətli suveren kredit reytinqlərini xarici və milli valyutada spekulyativ səviyyəyə azaltmışdır. 2016-cı ilin fevral ayından başlayaraq ARMB təkrarmaliyyələşdirmə dərəcəsini tədricən 3% -dən 15% -ə qədər artırmışdır və minimal kapitalın adekvatlığı əmsalı isə 12% -dən 10% -ə endirilmişdir. Bundan başqa, ARMB 2017-ci ildə ləğv edilmiş rəsmi məzənnənin 4% çərçivəsində valyuta məzənnəsi dəhlizi üzrə həddin müəyyən edilməsində valyuta bazarındakı spekulyasiyaların qarşısını almışdır və xarici valyuta birjasının həcmində limit təqdim etmişdir.

Azərbaycan iqtisadiyyatı dünyanın digər bölgələrində baş verən bazar fəallığının azalması və iqtisadi artım sürətinin zəifləməsindən əziyyət çəkir. Dövlət bir sıra stabilləşdirmə tədbirləri tətbiq etməklə mövcud iqtisadi çətinliklərə cavab olaraq islahatlar prosesini sürətləndirməyi və bank sisteminə dəstək olmağı planlayır. Rəhbərlik hesab edir ki, mövcud şəraitdə Cəmiyyətin davamlılığını təmin etmək üçün lazımi tədbirlər görülür, lakin yuxarıda göstərilən sahələrdə vəziyyətin çətinləşməsi Cəmiyyətin nəticələrinə və maliyyə vəziyyətinə mənfi şəkildə təsir göstərə bilər.

Davam edən böhran fonunda Azərbaycan hökuməti iyirmi il ərzində hökm sürən neft-yönümlü iqtisadi siyasətini iqtisadiyyatın diversifikasiyasına dəyişmişdir. Bu məqsədlə düzgün inkişaf strategiyasını hazırlamaq üçün milli iqtisadiyyat perspektivi üzrə "milli strateji yol xəritəsi" təsdiq edilmişdir. "Milli strateji yol xəritəsinin" tətbiqi həyata keçirilmiş islahatların effektivliyini təhlil etməsi və yeni təkliflər irəli sürməsi üçün yeni təsis edilmiş "İqtisadi İslahatların Təhlili və Kommunikasiya Mərkəzi"nə tapşırılmışdır. Daha bir mühüm struktur islahat isə tənzimləmənin təkmilləşdirilməsi və qanunsuz maliyyə fəaliyyətinə qarşı mübarizə aparılması ilə maliyyə sektoru üzərində ciddi, şəffaf və çevik nəzarəti gücləndirmək üçün "Maliyyə Bazarlarına Nəzarət Palatası" publik hüquqi şəxsin yaradılması olmuşdur.

Əhəmiyyətli tədbirlər həmçinin gömrük və vergi xidmətlərində də həyata keçirilmişdir. 1 avqust 2016-cı il tarixinə daha operativ və şəffaf gömrük rəsmiləşdirmələrini ("yaşıl dəhliz" və digər çıxış sistemləri) təmin etmək məqsədi ilə yeni normativ hüquqi aktlar həyata keçirilmişdir. Yeni sadələşdirilmiş prosedurlar idxalı stimullaşdıracaq və biznes və xarici ticarət üçün əlverişli şərait yaradacaq. Gömrük sahəsində islahatların davamı olaraq "məmur-vətəndaş təmasları"nı minimuma endirmək məqsədilə elektron vergi bəyannamələrinin tətbiqi həyata keçirilir. Mövcud vergi sisteminə dəyişikliklər etmək məqsədilə "2016-cı ildə vergi sahəsində aparılacaq islahatların istiqamətləri"nin təsdiqi haqqında Sərəncam imzalanmışdır. Prezidentin sərəncamında tələb olunur ki, Vergilər Nazirliyi kameral və səyyar vergi yoxlamalarının qısa müddətdə başa çatdırılmasını təmin etsin və vergi ödəyiciləri ilə vergi orqanları arasında birbaşa təmasın minimuma endirilməsi məqsədilə elektron auditin tətbiq dairəsini genişləndirsin. İnhisarçılıq tədbirlərində daha bir mühüm dəyişiklik Cinayət Məcəlləsinə edilmişdir. Bundan başqa, 16 dekabr 2016-cı il tarixli Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsində dəyişikliklər nəticəsində xərclərin süni şəkildə artırılması hallarının qarşısının alınması məqsədilə "transfer qiyməti" və güclü iqtisadiyyata malik ölkələrdə də geniş istifadə olunan "könüllü vergi açıqlaması" tətbiq ediləcək. Əlavə olaraq, vergi öhdəliyinin düzgün hesablanmaması səbəbindən vergi orqanları tərəfindən tətbiq olunan maliyyə sanksiyalarının əlavə təsirinin qarşısını almaq məqsədilə "vergi öhdəliyinin əvvəlcədən müəyyənləşdirilməsi" mexanizmi işə düşəcək. Bununla yanaşı, elektron hesab fakturalarının tətbiqi vergidən yayınmanın qarşısının alınmasında mühüm rol oynayacaq və vergi sisteminin optimallaşdırılmasına müsbət təsir göstərəcək.

Uzunmüddətli perspektivdə Azərbaycan 2018-ci ildə həyata keçiriləcəyi proqnozlaşdırılan yeni qaz yataqlarının istismarından fayda əldə etməsi təxmin edilir.

2. ƏSAS MÜHASİBAT UÇOTU PRİNSİPLƏRİ

Hesabatların uyğunluğunun bəyanı

Cəmiyyətin hazırkı maliyyə hesabatları Beynəlxalq Mühasibat Standartları Şurası tərəfindən dərc edilmiş Beynəlxalq Maliyyə Hesabatları Standartları ("MHBS") və Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına Şərhlər Komitəsi ("MHBSŞK") tərəfindən dərc edilmiş şərhlər əsasında hazırlanmışdır.

Fasiləsizlik prinsipi

Bu maliyyə hesabatları Cəmiyyətin fasiləsizlik prinsipi əsasında fəaliyyət göstərməsini və yaxın gələcəkdə işini normal şərtlər altında davam etdirəcəyini nəzərdə tutur.

Ötən illər ərzində ABŞ dollarına nisbətən Azərbaycan Manatı ("AZN") əhəmiyyətli dərəcədə devalvasiyaya uğraması müştərilərin ABŞ dollarında denominasiya edilən kreditləri ödəmək qabiliyyətinə mənfi təsir göstərmişdir. Cəmiyyət həmin müştərilərə verilmiş kreditlərin yığılmasında ciddi çətinliklər yaşamış və nəticədə vaxtı keçmiş kreditlərin həcmi artmışdır. Digər tərəfdən, Cəmiyyətin borclarının əhəmiyyətli hissəsi devalvasiya nəticəsində AZN ekvivalentini artırmış xarici valyutada denominasiya edilmişdir. Borc sazişlərində nəzərdə tutulmuş şərtlərin pozulması ilə nəticələnən kredit fəaliyyətindən proqnozlaşdırılan nağd pul axını və kreditorlara ödəniləcək nağd pul vəsaitləri arasında uyğunsuzluğun yaranması kimi amillər iqtisadiyyatdakı geriləmələr ilə birlikdə Cəmiyyət üçün ciddi likvidlik problemlərinin yaranmasına səbəb olmuşdur. Cəmiyyətin rəhbərliyi borc sazişlərinin şərtləri ilə bağlı kreditorlarla razılıq əldə etmiş və 2016-cı ilin avqust ayında kreditorlar və Cəmiyyət arasında borcların tələb olunmaması və ödəniş şərtlərinin yenidən təyin edilməsi ilə bağlı kreditorlararası saziş imzalanmışdır. Rəhbərlik hesab edir ki, müqavilə bağlandığı tarixdən etibarən heç bir kreditor hər hansı bir borcla bağlı məcburi xarakterli hərəkətlərə yol verməyəcəyi üçün qısamüddətli likvidlik problemləri Cəmiyyətin fəaliyyətini fasiləsizlik prinsipi əsasında davam etdirməsinə təsir göstərməyəcək. Bu səbəbdən maliyyə hesabatlarına yuxarıda qeyd olunmuş vəziyyətdən çıxara biləcək hər hansı düzəlişlər daxil edilməmişdir.

Müvafiq olaraq Rəhbərlik maliyyə hesabatlarını fasiləsizlik prinsipi əsasında hazırlamışdır. Bu qərarın qəbul edilməsində Rəhbərlik Cəmiyyətin biznes planını, maliyyə vəziyyətini, mövcud və gələcək planlarını, gələcək əməliyyatların gəlirliliyini, maliyyə resurslarının əldə olunmasını və son maliyyə böhranının Cəmiyyətin gələcək fəaliyyətinə təsirini nəzərə almışdır.

Təqdimatın digər əsasları

Bu maliyyə hesabatları əksi göstərilmədiyi hallarda Azərbaycan manatı ("AZN") ilə təqdim edilmişdir. Bu maliyyə hesabatları, müəyyən maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərinin və MHBS əsasında yenidən qiymətləndirilmiş məbləğdə binaların ölçülməsi istisna olmaqla tarixi dəyər prinsiplərinə əsasən hazırlanmışdır.

Cəmiyyət mühasibat sistemini Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə uyğun şəkildə təşkil edir. Bu maliyyə hesabatlarını hazırlayarkən yerli mühasibat prinsiplərinə uyğun tərtib edilmiş mühasibat sistemindən istifadə edilmiş və MHBS-ə uyğunlaşdırılmaq məqsədilə hesabatlara düzəlişlər edilmişdir. Bu düzəlişlərə əməliyyatların iqtisadi mahiyyətini əks etdirmək üçün müəyyən təsnifləşdirilmələr, həmçinin müəyyən aktiv və öhdəliklərin, eləcə də gəlir və xərclərin maliyyə hesabatlarındakı maddələrə uyğunlaşdırılması məqsədilə edilən yenidən təsnifləşdirilmələr aiddir.

Əsas mühasibat prinsipləri üzrə xülasə aşağıda təqdim edilir:

Faiz gəlir və xərclərinin tanınması

Faiz gəlir və xərcləri effektiv faiz metodundan istifadə etməklə hesablama üsuluna əsasən qeydə alınır. Effektiv faiz metodu, maliyyə aktivlərinin və ya öhdəliklərinin (eləcə də maliyyə aktivləri və ya öhdəlikləri qrupunun) amortizasiya edilmiş maya dəyərinin hesablanmasını, faiz gəlir və xərclərinin müvafiq dövrlər üzrə tanınmasını nəzərdə tutur.

Effektiv faiz dərəcəsi maliyyə alətinin təxmin edilmiş istifadə müddəti üzrə təxmin edilən gələcək ödəniləcək və ya alınacaq vəsaitləri (o cümlədən effektiv faiz dərəcəsinin tərkib hissəsi sayılan müvafiq ödənilmiş və ya alınmış haqq və komissiyalar, əməliyyat xərcləri, eləcə də digər diskont və mükafatlar) və ya müvafiq olduqda daha qısa müddət üzrə maliyyə aktivlərinin və ya maliyyə öhdəliklərinin qalıq dəyərini dəqiq diskontlaşdıran dərəcədir.

Köhnəlmə nəticəsində maliyyə aktivi hesabdan silinirsə (qismən silinirsə), belə aktivlər üzrə faiz gəliri sonradan mümkün zərərlərin qiymətləndirilməsi üçün istifadə edilmiş effektiv faiz dərəcəsi nəzərə alınmaqla gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin diskontlaşdırılması üzrə istifadə edilən faiz dərəcəsinin tətbiq edilməsi ilə tanınır.

Aktivlərin ədalətli dəyəri üzrə qazanılmış faizlər, faiz gəlirləri kimi təsnifləşdirilir.

Maliyyə alətləri

Cəmiyyət müqaviləyə əsasən maliyyə aləti üzrə öhdəlik daşıyan tərəfə çevrildiyi zaman maliyyə aktivini və ya öhdəliyini maliyyə vəziyyəti hesabatında tanıyır. Maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərinin adi yolla alınması və satılması zamanı hesablaşma tarixində əməliyyat müvafiq olaraq tanınır.

Maliyyə aktivləri və öhdəlikləri ilkin olaraq ədalətli dəyərlə ölçülür. İlkin tanınma zamanı, maliyyə aktivləri və öhdəliklərinin satın alınması və ya yerləşdirilməsi ilə bağlı bütün birbaşa əməliyyat xərcləri (mənfəət və ya zərərdə tanınan maliyyə aktiv və öhdəlikləri istisna olmaqla) müvafiq olaraq maliyyə aktivinin ədalətli dəyərindən azaldılır və ya maliyyə öhdəliyinin ədalətli dəyərinə əlavə edilir.

Mənfəət və zərər hesabına tanınan maliyyə aktiv və öhdəliklərinin satın alınması və ya yerləşdirilməsi ilə bağlı birbaşa əməliyyat xərcləri dərhal mənfəət və zərər hesablarında tanınır.

Maliyyə aktivləri

Maliyyə aktivləri aşağıdakı xüsusi kateqoriyalara ayrılırlar: "mənfəət və zərər hesabına ədalətli dəyərlə tanınan" maliyyə aktivləri (MZHƏDT), "ödəniş tarixinədək saxlanılan" investisiyalar, "verilmiş kreditlər və debitor borcları" və satılabilən maliyyə aktivləri (SMA). Təsnifləşdirmə maliyyə aktivinin növündən və saxlama məqsədindən asılıdır və ilkin tanınma zamanı təyin edilir.

Verilmiş kreditlər və debitor borcları

Verilmiş kreditlər və debitor borcları, maliyyə hesabatlarının digər kateqoriyaları üzrə təsnifləşdirilən aktivlərdən fərqli olaraq sabit və ya müəyyən edilən ödənişli və fəal bazara çıxarılmayan qeyri-törəmə aktivlərdir. Bu aktivlərə vəsait qoyularkən məqsəd dərhal və ya qısa müddət ərzində onların satılması deyil və bu aktivlər nə ticarət məqsədləri ilə saxlanılan maliyyə aktivlərinə, nə də satılabilən maliyyə aktivləri kateqoriyalarına aid edilmir. Bu tip aktivlər effektiv faiz metodundan istifadə etməklə amortizasiya olunmuş maya dəyəri ilə qeydə alınır.

Kreditlərin və debitor borclarının tanınmasına xitam verilməsi, onların dəyərində ehtimal edilən azalmalar yaranması, eləcə də onların dəyərsizləşməsi nəticəsində yaranan mənfəət və zərərlər müvafiq olaraq mənfəət və zərər hesablarında tanınır.

Ədalətli dəyərin ölçülməsi

Ədalətli dəyər ölçmə tarixində əsas bazarda və ya əsas bazar olmadıqda həmin tarixdə Cəmiyyətin daxil ola biləcəyi daha sərfəli bazarda bazar iştirakçıları arasında intizamlı əməliyyatda aktivi satmaq üçün qəbul edilmiş və ya öhdəliyi köçürmək üçün ödəniləcək qiymətdir. Öhdəliyin ədalətli dəyəri onun yerinə yetirilməmə riskini əks etdirir.

Mümkün olduqda, Cəmiyyət fəal bazarda həmin alət üçün elan olunmuş qiymətlər üzrə alətin ədalətli dəyərini ölçür. Bazar, qiymətləndirmə məlumatlarını təmin etmək üçün aktivlər və ya öhdəliklər üzrə əməliyyatlar davamlı olaraq kifayət qədər tezlikdə və həcmdə baş verdikdə fəal hesab olunur.

Fəal bazarda təyin edilmiş qiymət olmadıqda Cəmiyyət, müşahidə edilə bilən müvafiq məlumatların istifadəsini artıran və müşahidə edilə bilməyən məlumatların istifadəsini azaldan qiymətləndirmə üsullarından istifadə edir. Seçilmiş qiymətləndirmə üsulu, bazar iştirakçıları əməliyyata qiymət təyin edərkən nəzərə aldıqları bütün amilləri özündə birləşdirir.

Ədalətli dəyəri ölçülən və maliyyə hesabatlarında açıqlanmış bütün aktivlər və öhdəliklər aşağıda təsvir edilmiş və bütövlükdə ədalətli dəyərin ölçülməsi üçün mühüm olan ən aşağı səviyyədə məlumatlara əsaslanmış ədalətli dəyər iyerarxiyasında təsnifləşdirilir:

- Səviyyə 1 – fəal bazarlarda oxşar aktivlər və öhdəliklər üzrə təyin edilmiş (nizamlanmamış) bazar qiymətləri;
- Səviyyə 2 – aktiv və ya öhdəlik üçün birbaşa və ya dolayısı ilə müşahidə edilə bilən məlumatlar olan ilkin məlumatlardan istifadə edilir;
- Səviyyə 3 – aktiv və ya öhdəlik üçün müşahidə edilə bilməyən məlumatlar olan ilkin məlumatlardan istifadə edilir;

Maliyyə hesabatlarında dövrü əsasda tanınmış aktivlər və öhdəliklər üzrə Cəmiyyət hər hesabat dövrünün sonunda yenidən təyin edilmiş təsnifatla (bütövlükdə ədalətli dəyərin ölçülməsi üçün zəruri olan ən aşağı səviyyəli məlumata əsaslanmış) iyerarxiyada Səviyyələr arasında köçürmələrin olub-olmamasını müəyyən edir.

Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri

Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri onların asanlıqla müəyyən nağd pul məbləğinə çevrilə bilən və dəyəri cüzi dəyişikliklərə məruz qalan vəsaitlərdir. Bloklaşdırılmış məbləğlər pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərindən çıxarılır. Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri amortizasiya olunmuş maya dəyərində qeydə alınır.

Müştərilərə verilmiş kreditlər

Müştərilərə verilmiş kreditlər maliyyə hesabatlarının digər kateqoriyaları üzrə təsnifləşdirilən aktivlərdən fərqli olaraq sabit və ya müəyyən ödəniş qrafikinə malik və fəal bazara çıxarılmayan qeyri-törəmə aktivlərdir.

Cəmiyyət tərəfindən verilmiş kreditlər ilk olaraq ədalətli dəyər və əməliyyat üzrə aid olduğu xərclər həcmində tanınır. Hesablanmış ədalətli dəyər kreditin ədalətli dəyərinə bərabər olmadıqda, misal üçün, kredit bazar qiymətindən aşağı dəyərlə verildikdə hesablanmış ədalətli dəyərlə kreditin ədalətli

dəyəri arasındakı fərq kreditin ilkin tanınması üzrə zərər kimi qeydə alınır və bu zərərin xüsusiyyətinə uyğun olaraq məcmu gəlir hesabatına daxil edilir. Daha sonra, kreditlər effektiv faiz metodundan istifadə etməklə amortizasiya olunmuş maya dəyəri ilə qeydə alınır. Müştərilərə verilmiş kreditlər ehtimal edilən zərərlər üzrə bütün ehtiyatlar çıxılmaqla qeydə alınır.

Maliyyə alətlərinin yenidən təsnifləşdirilməsi

Əgər ticarət məqsədi ilə saxlanılan qeyri-derivativ maliyyə alətinin yaxın gələcəkdə satılması məqsədi aktuallığını itirirsə bu zaman belə maliyyə alətləri mənfəət və zərər hesabına ədalətli dəyərlə tanınan maliyyə aktivləri kateqoriyasından çıxarılaraq aşağıdakı kateqoriyalardan birinə yenidən daxil olunur:

- Əgər maliyyə aktivi verilmiş kreditlər və debitor borcları kateqoriyasının təyinatına uyğundursa bu zaman Cəmiyyətin bu aləti yaxın gələcəkdə və ya müddəti bitənədək saxlamaq niyyəti və imkanı varsa onu kreditlər və debitor borcları kateqoriyasına yenidən daxil edə bilər;
- Digər maliyyə aktivləri adətən satılabilən investisiyalar kateqoriyasına və nadir hallarda ödəniş tarixinədək saxlanılan investisiyalar kateqoriyasına daxil oluna bilər.

Əvvəlcədən satılabilən investisiyalar kateqoriyasına aid edilmiş maliyyə aləti verilmiş kreditlər və debitor borcları kateqoriyasının təyinatına uyğun gəldikdə və Cəmiyyətin bu aləti yaxın gələcəkdə və ya müddəti bitənədək saxlamaq niyyəti və imkanı yarandıqda Cəmiyyət onu verilmiş kreditlər və debitor borcları kateqoriyasına yenidən daxil edə bilər.

Maliyyə aktivləri yenidən təsnif olunduqda onların ədalətli dəyərindən istifadə edilir. Bu alətlərə aid daha əvvəllər mənfəət və zərər hesablarında tanınmış mənfəət və zərərlər geri qaytarılmır. Maliyyə alətinin ədalətli dəyəri yenidən təsniflaşdırma tarixində müvafiq olaraq onun yeni maya dəyərinə və ya amortizasiya olunmuş maya dəyərinə çevrilir.

Maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi

Hər bir hesabat tarixində Cəmiyyət maliyyə aktivinin və ya maliyyə aktivləri qrupunun dəyərsizləşməsi halının baş verməsinin obyektiv sübutunun olub-olmamasını dəyərləndirir. Əgər maliyyə aktivinin və ya maliyyə aktivləri qrupunun dəyərsizləşməsi ehtimal edilirsə və yalnız ilkin tanınma tarixindən sonra baş vermiş bir və ya bir neçə hadisə nəticəsində dəyərsizləşmənin obyektiv sübutu yaranmışdırsa (baş vermiş "zərər hadisəsi") və zərər hadisəsi (və ya hadisələri) bu maliyyə alətləri və ya maliyyə alətləri qrupu üzrə təxmin edilən gələcək pul vəsaitlərinin axınına təsir göstərirsə və bu təsirin etibarlı şəkildə təxmin edilməsi mümkündürsə, bu zaman belə maliyyə aktivləri və ya maliyyə aktivləri qrupu dəyərsizləşmiş sayılır. Dəyərsizləşmənin sübutu kimi borc götürənin və ya borc götürənlər qrupunun əhəmiyyətli maliyyə çətinlikləri ilə üzləşməsi, faiz və əsas borcların ödənilməməsi və ya ödənilməsində gecikmələrin yaranması, müştərilərin iflas etməsi və ya yenidən təşkilati strukturun dəyişdirilməsi və bu zaman təxmin edilən gələcək pul vəsaitlərinin azalmasına dair konkret məlumatın olması ehtimalının yaranması, məsələn borcun ödənilməməsində şəraitin və iqtisadi şərtlərin dəyişməsi halları götürülə bilər.

Amortizasiya olunmuş dəyər ilə uçota alınan müştərilərə verilmiş kreditlər üzrə Cəmiyyət ilk olaraq ayrı-ayrılıqda əhəmiyyət kəsb edən maliyyə aktivlərinin ayrı-ayrılıqda və ya mühüm əhəmiyyət kəsb etməyən maliyyə aktivlərinin ümumilikdə dəyərsizləşməsi halının baş verməsinin obyektiv sübutunun olub-olmamasını dəyərləndirir.

Müştərilərə verilmiş kreditlərin dəyərsizləşməsinə dair obyektiv sübuta ayrı-ayrılıqda əhəmiyyət kəsb edən maliyyə aktivləri ilə bağlı aşağıda qeyd olunmuş hadisələr haqqında müşahidə edilən məlumatlar daxildir:

- Hər hansı ödənişlər üzrə defolt;
- Cəmiyyətin sərəncamında olan maliyyə məlumatları ilə təmin edilmiş borcalanın əhəmiyyətli maliyyə çətinliyi;
- Borcalanın müflisləşməsi və ya digər bir formada maliyyə strukturlaşmasına məruz qalacağı ehtimal edilir;
- Borcalana təsir göstərən milli və ya yerli iqtisadi şəraitin pisləşməsi;
- Faiz və ya əsas ödənişlər üzrə defolt və ya gecikmə kimi, müqavilənin pozulması halları;
- Kreditor borcalanın maliyyə çətinliyi ilə bağlı iqtisadi və ya hüquqi səbəblərə görə, kreditorun əks halda nəzərə almayacağı güzəştin borcalana verilməsi.

Dəyərsizləşmə baxımından qiymətləndirilməsi fərdi şəkildə aparılmış və dəyərisizləşmə zərərləri əks etdirilmiş aktivlər dəyərsizləşmə baxımından məcmu şəkildə qiymətləndirməyə daxil edilmir.

Cəmiyyət ayrı-ayrılıqda qiymətləndirilən maliyyə aktivi üzrə dəyərsizləşmə halının baş verməsinin obyektiv sübutu olmadığını müəyyən edərsə, həmin aktiv kredit riski üzrə oxşar xüsusiyyətləri olan maliyyə aktivləri qrupuna daxil edilir və dəyərsizləşmə üçün onlarla birgə qiymətləndirilir.

Dəyərsizləşmənin məcmu şəkildə qiymətləndirilməsi məqsədilə, maliyyə aktivləri aktivin növü, iqtisadi sektoru, coğrafi mövqeyi, girovun növü, ödəniş vaxtının keçib-keçməməsi və digər müvafiq amillər kimi kredit riskinin oxşar xüsusiyyətləri əsasında qruplaşdırılır. Seçilmiş xüsusiyyətlər qiymətləndirilən aktivlərin müqavilə şərtlərinə müvafiq olaraq bütün lazımi məbləğlərin ödənilməsində borcalanların qabiliyyət göstəricisi olaraq bu cür aktivlərin qruplarının pul vəsaitlərinin gələcək axınının proqnozlaşdırılması ilə əlaqəlidir.

Məcmu şəkildə ölçülmüş maliyyə aktivlərini təmsil edən müştərilərə verilmiş kreditlərin dəyərsizləşməsi nəticəsində yaranmış zərərin obyektiv sübutunun müəyyənləşdirilməsi üçün istifadə olunan əsas meyar maliyyə aktivləri qrupundan daxil olan pul vəsaitlərinin proqnozlaşdırılmış gələcək axınında həmin aktivlərin ilkin tanınmasından etibarən ölçülə bilən azalmanın olduğunu göstərən (qrupdakı fərdi maliyyə aktivləri üzrə azalma aşkarlanmamışdır) müşahidə edilə bilən məlumatların mövcudluğudur.

Belə məlumatlara borcalanların ödəniş statusunda mənfi dəyişikliklər (məsələn, gecikdirilmiş ödənişlərin artan sayı və ya kredit həddinə çatan və aylıq minimal məbləği ödəyən kredit kartı sahiblərinin artan sayı), qrupdakı aktivlər üzrə defoltla bağlı milli və ya yerli iqtisadi vəziyyət daxil edilə bilər (məsələn, borcalanların coğrafi ərazisində işsizliyin artması, müvafiq ərazidə ipoteka üçün daşınmaz əmlak qiymətlərinin azalması, neft istehsalçılarına verilmiş kreditlər üzrə neft qiymətlərində azalma və ya qrupda borcalanlara təsir göstərən iqtisadi sektorda mənfi dəyişikliklər).

Dəyərsizləşmə zərərlərinin çəkilməsinə dair obyektiv sübut olarsa, zərərin məbləği aktivlərin qalıq məbləği ilə qiymətləndirilmiş gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin cari dəyəri arasında fərq kimi ölçülür. Aktivin qalıq məbləği ehtiyat hesabının istifadə edilməsi hesabına azalır və zərərin məbləği məcmu gəlir haqqında hesabatda əks etdirilir.

Qiymətləndirilmiş gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin cari dəyəri maliyyə aktivinin ilkin effektiv faiz dərəcəsi ilə diskont edilir. Kredit dəyişən faiz dərəcəsi ilə verilmişdirsə, dəyərsizləşmə zərərinin ölçülməsi üçün diskontun dərəcəsi, cari effektiv faiz dərəcəsi olacaqdır. Girov qoyulmuş maliyyə aktivləri üzrə qiymətləndirilmiş gələcək pul vəsaitlərinin hərəkətinin cari dəyərinin hesablanması girovun alınması və satılması ilə bağlı məsrəfləri çıxmaqla girov aktivinin özgəninkiləşdirilməsindən irəli gələn pul vəsaitlərinin hərəkətini əks etdirir.

Fərdi olaraq qiymətləndirilməyən kreditlər sonradan dəyərsizləşmənin məcmu şəkildə qiymətləndirildiyi kreditlər qrupuna daxil edilir. Məcmu şəkildə qiymətləndirilmiş kreditlər oxşar kredit riski xüsusiyyətləri və ödəniş vaxtının keçib-keçməməsi əsasında qruplaşdırılır və müvafiq olaraq qiymətləndirilir. Məcmu şəkildə qiymətləndirmə metodologiyası baş vermiş zərər hadisələrini əks etdirən, lakin fərdi kreditlər əsasında hələ də müəyyənləşdirilməyən dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat təmin edilməsi üçün çalışır.

Proses zamanı mövcud vəziyyəti əks etdirən və cari kredit protfelinə təsir göstərən tarixi və cari müşahidə olunan məlumatların kombinasiyasından istifadə olunur. İstifadə olunan tarixi məlumatlar tarixi kredit zərərlərinin hərəkət təhlillərindən istifadə etməklə hesablanılan faktiki zərər dərəcələrinin məcmusudur. Mövcud iqtisadi məlumatlara faktiki dərəcələr daxildir.

Bu məlumatlardan istifadə edərək rəhbərlik sonrakı 6 aylıq dövr üçün nəzərdə tutulmuş bir sıra yeni tariflər müəyyən edir.

Dəyərsizləşmə üzrə məcmu şəkildə qiymətləndirilmiş kreditlər qrupunda gələcək pul vəsaitlərinin hərəkəti qrupda olanlarla oxşar kredit riski xüsusiyyətləri ilə kreditlər üzrə yaranmış tarixi zərər əsasında və ya vaxtı keçmiş borcların toplanılması üzrə tarixi məlumatlar əsasında qiymətləndirilir. Tarixi zərər təcrübəsi öz əsaslandığı dövrə təsir etməyən cari vəziyyətin təsirlərini əks etdirmək və cari olaraq mövcud olmayan tarixi dövrdə vəziyyətin təsirlərini kənarlaşdırmaq üçün cari müşahidə olunan məlumatlar əsasında tənzimlənir. Gələcək pul vəsaitlərinin hərəkətində dəyişikliklərin hesablamalar dövrdən dövrə müşahidə olunan məlumatlar ilə bağlı dəyişiklikləri əks etdirir və onlara birbaşa olaraq uyğundur (qrupda yaranmış zərərlərin və onların həcminin göstəricisi olaraq işsizlik səviyyəsində, daşınmaz əmlak qiymətlərində, əmtəə qiymətlərində, ödəniş statusunda və ya digər amillərdəki dəyişikliklər kimi). Gələcək pul vəsaitlərinin hərəkətini təxmin edərkən istifadə edilən metodologiya və fərziyyələr, təxmini və həqiqi zərərlər arasındakı hər hansı fərqi azaltmaq məqsədilə müntəzəm olaraq nəzərdən keçirilir.

Növbəti dövr ərzində ehtimal olunan zərərin məbləği azalarsa və həmin azalma dəyərsizləşmə tanındıqdan sonra baş verən hadisə ilə əlaqəli olarsa (borclu müştərilərin kredit reytinqinin yaxşılaşması kimi), əvvəllər tanınmış dəyərsizləşmə zərəri ilə bağlı məcmu gəlir haqqında hesabatda ehtiyat hesabına düzəliş etməklə bərpa olunur.

Ümidsiz kreditlərin və onların faizlərinin silinməsi halında Cəmiyyət ödənilməmiş kredit qalıqlarını toplamaq üçün qanunla nəzərdə tutulmuş zəruri və adekvat addımlar atacaq.

Kreditlərin restrukturizasiyası

Mümkün olduğu hallarda, Cəmiyyət girovu reallaşdırmadan öncə kreditin prolonqasiya edilməsinə səy göstərir. Belə səylərə ödəmə şərtlərinin dəyişdirilməsi və ya yeni kredit sazişinin imzalanması daxildir.

Şərtlər yenidən razılaşdırıldıqdan sonra belə kreditlər artıq gecikmiş sayılmır. Rəhbərlik daimi olaraq, prolonqasiya edilmiş kreditləri təhlil edərək onlar üzrə bütün şərtlərin yerinə yetirilməsini və gələcək ödənişlərin icra olunması ehtimalını təhlil edir. Belə kreditlər, fərdi olaraq və ya kollektiv şəkildə dəyərsizləşmə ehtimallarının mövcudluğunun yoxlanılması məqsədi ilə kreditin ilkin və ya cari effektiv faiz dərəcəsindən istifadə edilərək təhlil edilirlər.

Verilmiş kreditlərin və avansların silinməsi

Cəmiyyətin siyasətinə əsasən, verilmiş kreditlər və avanslar qaytarılması mümkün olmadıqda dəyərsizləşmə üzrə yaradılmış olan ehtiyatların hesabına silinirlər.

Maliyyə aktivlərinin uçotunun xitamı

Cəmiyyət maliyyə aktivi müqaviləsi üzrə pul vəsaitlərinin alınması hüququnun başa çatması və ya maliyyə aktivi, eləcə də sahiblik hüququ ilə bağlı bütün əhəmiyyətli risk və mükafatların digər tərəfə ötürülməsi halında maliyyə aktivinin tanınmasına xitam verir. Cəmiyyət sahiblik hüququ ilə bağlı bütün əhəmiyyətli risk və mükafatların digər tərəfə ötürdükdə belə transfer edilmiş aktiv üzərində nəzarəti saxlayırsa, bu zaman saxlanılmış maraqlar aktiv kimi tanınır və müvafiq şəraitdə Cəmiyyətin ödənilməsi ehtimal edilən məbləğlər də müvafiq olaraq öhdəlik kimi tanınır. Əgər Cəmiyyət transfer edilən maliyyə aktivinin sahiblik hüququ ilə bağlı bütün əhəmiyyətli risk və mükafatları özündə saxlayırsa, bu zaman aktivin tanınması davam edir və əlavə olaraq girov qoyularaq götürülmüş vəsaitlər də borc məbləği kimi tanınır.

Maliyyə aktivi maliyyə vəziyyəti hesabatından tam şəkildə çıxarıldıqda, aktivin qalıq dəyəri ilə onun transferindən alınan və ya alınması nəzərdə tutulan məbləğlərin cəmi arasındakı fərq, məcmu gəlir hesabında xitam anınadək tanınmış və kapital hesablarında uçotu aparılan mənfəət və zərər məbləğləri dərhal mənfəət və zərər hesablarında tanınır.

Maliyyə aktivi maliyyə vəziyyəti hesabatından qismən çıxarıldıqda (məsələn, Cəmiyyətin transfer edilmiş aktivin bir hissəsini geri almaq seçimi olduqda və ya bu aktiv üzrə sahiblik hüququ ilə bağlı bütün əhəmiyyətli risk və mükafatların digər tərəfə ötürülərək yalnız cüzi bir hissənin saxlanılması və bunun nəticəsində nəzarətin Cəmiyyətdə qalması halları), Cəmiyyət aktivin qalıq dəyərini cari iştirak ilə bağlı tanınması davam edən qism və transfer edilən hissələrin nisbi ədalətli dəyərinə görə təyin edilmiş və maliyyə vəziyyəti hesabatında tanınmayan qismdən ibarət iki hissəyə ayırır. Aktivin tanınmasına xitam verilmiş qisminə aid edilən qalıq dəyəri ilə onun transferindən alınan məbləğlərin cəmi arasındakı fərq, məcmu gəlir hesabında xitam anınadək tanınmış mənfəət və zərər məbləğləri dərhal mənfəət və zərər hesablarında tanınır.

Məcmu gəlir hesabında tanınmış mənfəət və zərər məbləğlərini, aktivin tanınmasına xitam verilən qismi ilə tanınması davam edən qismi arasında bölərkən bu qismlərin ədalətli dəyərlərinin nisbətləri əsas götürülür.

Maliyyə öhdəlikləri və kapital alətləri

Borc və kapital alətləri müqavilə şərtlərindən, eləcə də təyinatından asılı olaraq maliyyə öhdəlikləri və ya kapital kimi təsnifləşdirilirlər.

Kapital alətləri

Bütün öhdəliklər ödənildikdən sonra xalis aktivlərdə sahiblik hüququna dəlalət edən istənilən müqavilə kapital aləti sayılır. Cəmiyyət tərəfindən yerləşdirilən kapital alətləri, müvafiq yerləşdirmə xərcləri çıxıldıqdan sonra müvafiq vəsaitlərin daxil olması zamanı maliyyə hesabatlarında tanınır.

Maliyyə öhdəlikləri

Maliyyə öhdəlikləri, "MZHƏD maliyyə öhdəlikləri" və "digər maliyyə öhdəlikləri" olmaqla iki hissəyə ayrılır.

MZHƏD

Maliyyə öhdəlikləri ticarət məqsədləri ilə saxlanıldıqda və ya xüsusi olaraq MZHƏD şəklində nəzərdə tutulduqda MZHƏD maliyyə öhdəlikləri kateqoriyasına aid edilirlər.

MZHƏD maliyyə öhdəlikləri ədalətli dəyərlə təqdim edilir və yenidən ölçülmə zamanı yaranan mənfəət və zərər məbləğləri müvafiq olaraq mənfəət və zərər hesablarında tanınır. Mənfəət və zərər hesabında tanınan xalis mənfəət və ya zərərə maliyyə öhdəliyi üzrə ödənilən bütün faizlər daxildir və bu məbləğ məcmu gəlir hesabatında "digər gəlirlər/(xərclər)" bəndində öz əksini tapır.

Digər maliyyə öhdəlikləri

Digər maliyyə öhdəlikləri ilkin olaraq bütün əməliyyat xərcləri çıxıldıqdan sonra ədalətli dəyər ilə ölçülür.

Digər maliyyə öhdəlikləri növbəti dövrlərdə effektiv faiz dərəcəsi metodundan istifadə olunmaqla amortizasiya edilmiş maya dəyərində ölçülür və faiz xərcləri effektiv gəlir kriteriyasına əsaslanaraq tanınır.

Effektiv faiz dərəcəsi metodu, maliyyə öhdəliyinin amortizasiya olunmuş maya dəyərinin hesablanılması və faiz xərci məbləğinin müvafiq dövrlər üzrə paylaşdırılmasını nəzərdə tutur. Bu metod maliyyə öhdəliyinin nəzərdə tutulan istifadə müddəti üzrə təxmin edilən gələcək ödəniləcək vəsaitləri və ya müvafiq olduqda, daha qısa müddət üzrə maliyyə öhdəliyinin qalıq dəyərini dəqiq diskontlaşdıran dərəcədir.

Borc alınmış vəsaitlər

Borc alınmış vəsaitlərin məbləği müqavilə tərəfdaşı tərəfindən vəsaitlərin Cəmiyyətə ödənildiyi zaman qeyd olunur. Qeyri-törəmə maliyyə öhdəlikləri amortizasiya olunmuş maya dəyərində qeydə alınır. Cəmiyyət borclarını satın aldığı halda maliyyə vəziyyəti hesabatından çıxarılır və borcun erkən ödənilməsi əsasında yaranan öhdəliyin qalıq dəyəri və ödənilmiş məbləğ arasındakı fərq mənfəət və zərər hissəsinə daxil edilir.

Maliyyə öhdəliklərinin tanınmasına xitam verilməsi

Maliyyə öhdəliyinə yalnız bu öhdəliyin silinməsi, ləğv edilməsi və ya müddətinin başa çatması hallarında xitam verilir. Tanınmasına xitam verilmiş maliyyə öhdəliyinin qalıq dəyəri ilə ödənilmiş və ya ödəniləcək məbləğlərin cəmi arasındakı fərq dərhal mənfəət və zərər hesablarında tanınır.

Maliyyə aktiv və öhdəliklərin əvəzləşdirilməsi

Maliyyə aktivləri və öhdəlikləri yalnız aktiv və öhdəliklərin əvəzləşdirilməsi üçün müəyyən edilmiş hüquq olduqda və ya eləcə də müqavilə üzrə əvəzləşdirməni aparmaq və ya eyni zamanda aktivi realizasiya edərək öhdəliyi ödəmək niyyəti mövcud olduğu hallarda həyata keçirilə bilər. Maliyyə aktivlərinin müvəqqəti olaraq qarşı tərəfə transfer edilməsi zamanı bu maliyyə aktivləri qarşı tərəfin öhdəliyi ilə əvəzləşdirilmir.

Əmlak, avadanlıq və qeyri-maddi aktivlər

Əmlak, avadanlıq və qeyri-maddi aktivlər yığılmış amortizasiya və ehtimal edilən dəyər azalmaları üzrə ehtiyatlar çıxılmaqla tarixi dəyəri ilə tanınır. Faydalı iqtisadi ömür təxminləri, qalıq dəyərləri və köhnəlmə/amortizasiya metodları hər bir hesabat tarixində yenidən təhlil edilir və təxminlərdə olan dəyişikliklərin təsiri prospektiv olaraq aşağıdakı dərəcələrdə tətbiq edilir:

Binalar	2.5%
Nəqliyyat vasitələri	20.0%
Kompüter və avadanlıqlar	33.0%
Mebel və qurğular	20.0%
Digər aktivlər	25.0%

Təmir və saxlama xərcləri baş verdiyi zaman tanınır və kapitalizasiya kriteriyalarına uyğun gəlməsi halları istisna olmaqla mənfəət və zərər hesablarında əməliyyat xərcləri kimi tanınır.

Hər bir hesabat dövrünün sonunda Cəmiyyət öz əmlak, avadanlıq və qeyri-maddi aktivlərini dəyərsizləşmə zərərlərinin baş verməsini təyin etmək məqsədi ilə təhlil edir. Əgər belə hal mövcud olarsa bu aktiv üzrə əldə edilməsi mümkün olan məbləğ təyin edilir və dəyərsizləşmə zərərinin məbləği (əgər varsa) hesablanır. Fərdi aktiv üzrə əldə edilməsi mümkün olan məbləğin təyin edilməsi mümkün olmadıqda Cəmiyyət aktivin aid olduğu nağd pul əmələ gətirən biznes vahidinin qalıq dəyərini təhlil edir.

Tikililər yenidən hesablama tarixində ədalətli dəyərdə olan, müstəqil qiymətləndiricilər tərəfindən zəmanətli şəkildə, bazar əsaslı faktlarla müəyyənləşmiş, hər hansı sonrakı yığılmış amortizasiya və qiymətdən düşmə zərərlərindən az olmaqla, maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda öz yenidən qiymətləndirilmiş məbləğlərində göstərilir. Yenidən hesablama elə bir müntəzəm qaydada həyata keçirilir ki, balans dəyəri maliyyə hesabatı tarixində istifadə olunan ədalətli dəyər ilə müəyyən olunmuş dəyərdən maddi olaraq, fərqlənmir.

Əmlakın bazar dəyərinin təyin olması, bazar yanaşma metodu ilə aparılır ki, bu da özündə, bənzər daşınmaz əmlak qiymətləri və MHBS 13 ilə uyğunlaşan tikililərin ədalətli dəyəri ilə eyni olan bazar satış qiymətlərinin təhlili də daxil edir.

Yenidən hesablama nəticəsində bu cür binaların yenidən qiymətləndirilməsindən yaranan hər hansı bir artım əmlakın yenidən hesablama ehtiyatının kredit balansına yazılır. Bu artım, əgər eyni aktivin, bundan əvvəl xərc kimi tanınan dəyərləndirilmiş məbləğində azalmadırsa, bu hal istisna kimi götürülür. Əgər artım əvvəllər hesablanmış azalma həcminə uyğundursa, məcmu gəlir hesabatında kredit hesabı kimi göstərilir. Əgər yenidən hesablama həmin aktivlərin əvvəlki yenidən hesablamaları ilə əlaqəlidirsə, bu cür binaların yenidən qiymətləndirməsindən yaranan azalma balansdan artıqdırsa, xərc kimi hesablanır.

Yenidən qiymətləndirilmiş tikililər üzrə amortizasiya ayırmaları məcmu gəlir haqqında hesabata daxil edilir. Yenidənqiymətləndirmə artımı illik olaraq, bölüşdürülməmiş gəlirə köçürülür. Köçürülmüş artımın miqdarı aktivin ilkin dəyəri üzrə tutulmuş amortizasiya xərcləri ilə, artım ilə bağlı vergi təsiri üçün tənzimlənən yenidən qiymətləndirilmiş hesab üzrə tutulmuş amortizasiya xərcləri arasındakı fərqə bərabərdir.

Əgər aktiv (və ya aktivin aid olduğu nağd pul əmələ gətirən biznes vahidi) üzrə əldə edilməsi mümkün olan məbləğ aktivin (və ya aktivin aid olduğu nağd pul əmələ gətirən biznes vahidinin) qalıq dəyərindən azdırsa onun qalıq dəyəri qaytarılması mümkün olan məbləğə qədər azaldılır. Dəyərsizləşmə zərəri birbaşa mənfəət və zərər hesablarında qeydə olunur.

Dəyərsizləşmə zərərlərinə səbəb olan hallar növbəti dövrlərdə aradan qalxdıqda aktivin (və ya aktivin aid olduğu nağd pul əmələ gətirən biznes vahidinin) qalıq dəyəri yenidən təyin edilmiş məbləğə qədər artırılır amma yeni təyin edilmiş qalıq dəyəri aktivin (və ya aktivin aid olduğu nağd pul əmələ gətirən biznes vahidinin) keçmiş dövrlərdə dəyərsizləşmə itkilərinin tanınmasından öncə mövcud olan qalıq dəyərindən daha çox ola bilməz. Dəyərsizləşmə zərərlərinin geri qaytarılması dərhal mənfəət və zərər hesablarında tanınır.

Silindikdə, satıldıqda və ya istifadəsinin davam etdirilməsi zamanı gələcəkdə iqtisadi faydanın əldə edilməsi təxmin edilmədikdə əmlak, avadanlıq və qeyri-maddi aktivlərin tanınmasına xitam verilir. Əmlak, avadanlıq və qeyri-maddi aktivlərin tanınmasına xitam verilməsi nəticəsində yaranan mənfəət və zərərlər satış nəticəsində əldə edilən vəsaitlərlə aktivin qalıq dəyəri arasında olan fərq kimi hesablanır və dərhal mənfəət və zərər hesablarında tanınır.

Vergi qanunvericiliyi

Vergi xərcləri cari və təxirə salınmış vergi xərclərinin cəmindən ibarətdir.

Cari vergi xərci hesabat dövrü ərzində yaranmış vergi mənfəəti əsasında hesablanır. Məcmu gəlir hesabatındakı bəzi gəlir və xərclərin digər dövrlərdə vergi bazasına aid ediləcəyinə və bəzi maddələrin heç bir vaxt vergi bazasını hesablayarkən istifadə edilməyəcəyinə görə vergi mənfəəti maliyyə hesabatlarındakı mənfəətdən fərqlənir. Cəmiyyətin cari mənfəət vergisi xərci, hesabat dövründə qüvvədə olan vergi dərəcələrindən istifadə etməklə hesablanır.

Təxirə salınmış vergi isə aktiv və öhdəliklərin mühasibat uçotuna uyğun qalıq dəyərləri ilə onların vergiyə uyğun qalıq dəyərləri arasındakı fərqlərdən yaranan və gələcəkdə ödəniləcək və ya geri alınacaq məbləğlərin əsasında hesablanır və bu zaman balans öhdəliyi üsulundan istifadə edilir.

Təxirə salınmış vergi öhdəliyi ümumiyyətlə bütün vergi bazasını artıran maddələr üçün hesablanır, təxirə salınmış vergi aktivi isə bu aktivdən gələcəkdə istifadə etmək üçün kifayət qədər mənfəətin olması təxmini nəzərə alınaraq balansda tanınır. Müvəqqəti fərqlərin mühasibat mənfəətinə və vergi mənfəətinə təsir göstərməyən digər aktiv və öhdəliklərin ilkin tanınması zamanı yarandığı hallarda (biznes kombinasiyaları istisna olmaqla), belə vergi aktiv və öhdəlikləri tanınmır.

Təxirə salınmış vergi aktivinin qalıq dəyəri hesabat tarixində nəzərdən keçirilir və əgər gələcəkdəki mənfəət əldə edilməsi ilə bağlı təxminlər bu aktivi reallaşdırmağa imkan vermirsə bu vergi aktivinin dəyəri tam və ya qismən bu təxminlərə uyğunlaşdırılmaq üçün azaldılır.

Təxirə salınmış vergini hesablayarkən vergi aktivinin reallaşdırılması və ya öhdəliyin ödənilməsi zamanı qüvvədə olan vergi dərəcəsindən istifadə edilməlidir. Birbaşa kapitala təsir edən əməliyyatlar istisna olmaqla, təxirə salınmış vergi xərci və ya gəliri birbaşa məcmu gəlir hesabında əks etdirilir. Kapitala təsir edən əməliyyatlarla bağlı təxirə salınmış vergilər də kapitalda öz əksini tapır.

Aşağıdakı hallarda təxirə salınmış vergi aktivi və vergi öhdəliyi əvəzləşdirilərək xalis şəkildə təqdim edilə bilər:

- Cəmiyyətin cari mənfəət vergisi aktivini mənfəət vergisi öhdəliyi ilə əvəzləşdirmək üçün qanuni və icrası mümkün olan hüququ mövcud olduqda; və
- Təxirə salınmış aktiv və öhdəliklər bir vergi orqanı tərəfindən qoyulan məbləğlərə aid edilsin və bu vergilər üzrə öhdəlik eyni müəssisəyə məxsus olsun.

Azərbaycan Respublikasında fəaliyyət göstərən bənzər təşkilatların fəaliyyəti nəticəsində digər vergilər də yaranır. Bu vergilər əməliyyat xərclərinin bir hissəsi kimi tanınır və məcmu gəlir hesabatına daxil edilir.

Ehtiyatlar

Ehtiyatlar, Cəmiyyət keçmiş hadisələr nəticəsində cari hüquqi və ya əsaslanmış öhdəliyə malik olduqda, öhdəliyin yerinə yetirilməsi üçün iqtisadi səmərə yaradan ehtiyatların azalma ehtimalı olduqda və öhdəlik məbləği etibarlı şəkildə qiymətləndirildikdə uçota alınır.

Ehtiyat kimi tanınan məbləğ hesabat dövrünün sonunda müvafiq risklər və qeyri-müəyyənliklər də nəzərə alınmaqla cari öhdəliyi yerinə yetirmək üçün tələb olunan məbləğin təxmini göstəricisidir. Ehtiyatı hesablayarkən cari öhdəliyi yerinə yetirmək üçün tələb olunan pul vəsaitlərinin təxmininən istifadə edilirsə, ehtiyatın qalıq dəyəri bu pul vəsaitlərinin cari dövrə olan diskontlaşdırılmış dəyərinin cəminə bərabərdir (pulun vaxt dəyərinin əhəmiyyət kəsb etdiyi hallarda).

Ehtiyatın qarşılanması üçün tələb edilən iqtisadi faydaların tam və ya qismən üçüncü şəxslərin hesabına geri qaytarılması gözlənilirsə, debitor borc aktiv kimi yalnız o halda tanınır ki, üçüncü tərəfin kompensasiya ödəməsi ehtimalı var və bu məbləğ etibarlı şəkildə təxmin edilə bilər.

Təqaüd və digər mükafatlar üzrə öhdəliklər

Azərbaycan Respublikası qanunvericiliyinin tələblərinə uyğun olaraq, Cəmiyyət işçilərin əmək haqlarından təqaüd ayırmaları tutur və onları dövlət sosial müdafiə fonduna köçürür. Bu cür ayırmaları hesablayarkən təqaüd sisteminin göstərşlərinə müvafiq olaraq işəgötürənlər tərəfindən cari ödənişlərin hesablanması zamanı işçi heyəti üzrə nəzərdə tutlan ümumi xərclərin müəyyən nisbəti götürülür. Belə xərclər müvafiq əmək haqlarının alındığı dövrlərə aid edilir. Təqaüdə çıxdıqda təqaüdlə bağlı bütün ödənişlər dövlət sosial müdafiə fondu tərəfindən yerinə yetirilir.

Cəmiyyət Azərbaycan Respublikasının dövlət sosial müdafiə fondu tərəfindən nəzərdə tutulmuş təqaüd proqramından başqa hər hansı bir digər təqaüd proqramında iştirak etmir. Bundan əlavə, Cəmiyyətdə hesablanması tələb olunan pensiya müavinətləri və ya kompensasiya edilməsi məcbur olan digər mühüm müavinətlər mövcud deyildir.

Şərti aktivlər və öhdəliklər

Şərti aktivlər maliyyə vəziyyəti hesabatında tanınmır, amma belə aktivlərlə bağlı iqtisadi mənfəətlərin alınması ehtimalı çox az olduğu hallar istisna olmaqla qalan hallarda hesabatlarda açıqlamalar verilir. Şərti öhdəliklər maliyyə vəziyyəti hesabatında tanınmır, amma bu öhdəliklərlə bağlı pul vəsaitlərinin ödənilməsinin ehtimalı çox az olduğu hallar istisna olmaqla qalan hallarda hesabatlarda açıqlamalar verilir.

Nizamnamə kapitalı

Nizamnamə kapitalı səhmdarlar tərəfindən verilən nizamnamə kapitalının miqdarıdır. Səhmlərin ümumi miqdarı Cəmiyyətin öz nizamnamə kapitalını qanuna müvafiq olaraq səhmdarların razılığı ilə artıra və ya azalda bilər. Adi səhmlər üzrə dividentlər bu dividentlərin elan olunduğu dövr üzrə azalma kimi tanınır. Beynəlxalq Mühasibat Uçotu Standartı 10 "Hesabat tarixindən sonra baş vermiş hadisələr" (BMUS 10) müvafiq olaraq balans hesabatı tarixindən sonra elan edilmiş dividentlər sonradan baş vermiş hadisələr kimi qəbul edilir və müvafiq olaraq açıqlanır.

Xarici valyuta əməliyyatları

Cəmiyyətin əməliyyat valyutası onun fəaliyyət göstərdiyi iqtisadi mühitin valyutası olan Azərbaycan Manatıdır.

Xarici valyutada olan maliyyə aktiv və öhdəliklər, balans tarixində mövcud olan ARMB-nın valyuta məzənnəsinə uyğun olaraq Azərbaycan Manatına çevrilir. Xarici valyutada aparılan əməliyyatlar isə əməliyyat tarixinə mövcud olan valyuta məzənnəsinə uyğun olaraq manat ekvivalentinə çevrilir. Bu çevrilmələr zamanı yaranan gəlir və xərclər mənfəət və zərər hesabında xarici valyuta ilə əməliyyatlar üzrə gəlirlər/(zərər çıxılmaqla) sətrində göstərilir.

Xarici valyuta məzənnələri

Maliyyə hesabatlarının hazırlanması zamanı Cəmiyyət tərəfindən istifadə edilən hesabat tarixinə valyuta məzənnələri aşağıdakı kimi olmuşdur:

	31 dekabr 2017-ci il	31 dekabr 2016-cı il
ABŞ dolları/AZN	1.7001	1.7707
Avro/AZN	2.0307	1.8644

Mühüm mühasibat təxminləri və təxmin edilən qeyri-müəyyənliklərin əsas mənbələri

Cəmiyyətin maliyyə hesabatlarının hazırlanması hesabat tarixinə təqdim edilən aktiv və öhdəliklərin məbləğlərinə təsir göstərə biləcək və başa çatmış müddət ərzində gəlir və xərclərin təqdim edilmiş məbləğləri üzrə rəhbərlikdən təxminlərin və mülahizələrin verməsini tələb edir. Rəhbərlik mütəmadi olaraq öz təxminlərini və mülahizələrini təhlil edir. Rəhbərlik təxminlərini və mülahizələrini tarixi təcrübəyə və müəyyən şərtlər çərçivəsində məntiqli hesab edilən digər faktlara əsaslandırır. Müxtəlif şəraitlərdə və vəziyyətlərdə faktiki nəticələr bu təxminlərdən fərqlənə bilər. Aşağıda göstərilən təxminlər və mülahizələr Cəmiyyətin maliyyə vəziyyətinin təsvir edilməsi üçün zəruri hesab edilir.

Kreditlərin dəyərsizləşməsi üzrə zərər ehtiyatları

Dəyərsizləşmə üzrə qiymətləndirilmənin aparılması üçün Cəmiyyət verilmiş kreditlərin mütəmadi olaraq təhlilini keçirir. Cəmiyyətin dəyərsizləşmə üzrə zərər ehtiyatları yaratması onun kreditlər və alınacaq vəsaitlər portfelində yarana biləcək dəyərsizləşmə ehtiyatlarının tanınması məqsədi daşıyır. Cəmiyyət rəhbərliyi hesab edir ki, ehtiyatlarla bağlı təxminlər ən əsas subyektivlik daşıyan məqamdır, çünki: (i) gələcəkdəki itkilərin faizi və şübhəli kreditlər üzrə yarana biləcək itkilərin ölçülməsi üzrə edilən ehtimallar müxtəlif dövrlər arasında dəyişir, hesabat tarixində isə bu ehtimallar yalnız cari təcrübəyə əsaslanır, və (ii) Cəmiyyətin təxmin etdiyi itkilərlə faktiki itkilər arasında əhəmiyyətli fərqlər yaranarsa, bu fərqlər Cəmiyyətin gələcəkdəki fəaliyyətinin yekunlarına, eləcə də maliyyə vəziyyətinə təsir göstərə bilər.

Borcalanın maliyyə çətinlikləri olduqda və eyni borcalana aid az tarixi məlumat mənbələri əldə etdiyi hallarda dəyərsizləşmə zərərinin məbləğini təxmin etmək üçün Cəmiyyətin rəhbərliyi mülahizələrdən istifadə edir. Eləcə də, Cəmiyyət əvvəlki təqdimat əsasında gələcək pul vəsaitlərinin hərəkətində dəyişiklikləri, müştərilərin əvvəlki davranışını, qrup daxilində borcalanın ödəniş qabiliyyətində mənfi dəyişikliklər haqqında ümumi məlumatı və qrup daxilində aktivlər üzrə öhdəliklərin yerinə yetirilməməsi ilə əlaqədar olan ölkə miqyaslı və yerli iqtisadi şərtlərə dair təxminlər edir. Rəhbərlik kredit riski daşıyan aktivlər üzrə tarixi zərər təcrübəsinə və kreditlər

qrupunda dəyərsizləşmə üzrə eyni olan obyektiv sübutlara əsaslanan təxminlərdən istifadə edir. Tarixi məlumatda cari şərait əks olunmadığından, yeni kreditlər qrupuna dair müşahidə olunan məlumata düzəlişlər etmək üçün Cəmiyyət rəhbərliyi mülahizələrdən istifadə edir.

Maliyyə hesabatlarında maliyyə aktivləri üzrə dəyərsizləşmə ehtiyatları, mövcud iqtisadi və siyasi şərtlər əsasında təyin edilmişdir. Ölkədə baş verə biləcək hadisələri və bu şəraitin maliyyə aktivləri üzrə gələcək dövrlərdə dəyərsizləşmə ehtiyatlarının uyğunluğuna edəcəyi təsirlə bağlı Cəmiyyət qabaqcadan xəbər vermək iqtidarında deyil.

31 dekabr 2017-ci və 2016-cı il tarixlərinə müştərilərə verilmiş kreditlər üzrə yaradılmış dəyərsizləşmə ehtiyatının qalıq dəyərləri müvafiq olaraq 4,502,915AZN və 7,147,354 AZN təşkil etmişdir.

Təxirə salınmış vergi aktivlərinin bərpası

31 dekabr 2017-ci və 2016-cı il tarixlərinə təxirə salınmış vergi aktivlərinin qalıq dəyəri müvafiq olaraq, 122,846 AZN və 186,851 AZN dəyərlərində olmuşdur.

Cəmiyyətin rəhbərliyi təxirə salınmış vergi aktivinin qalıq dəyərinin gələcəkdə tam həyata keçiriləcəyinə əmindir.

Əmlak və avadanlıqların faydalı iqtisadi ömrü

Qrup hər maliyyə ilinin sonunda əmlak və avadanlıqların qalan faydalı iqtisadi ömürlərini qiymətləndirir. Bu aktivlərin nəzərdə tutulan faydalı ömürləri ötən ilin qiymətləndirilməsindən fərqli olduqda, BMUS 8 "Uçot Siyasətləri, Uçot Qiymətləndirmələrində Dəyişikliklər və Xətalar" standartına müvafiq olaraq uçot təxminlərində dəyişiklik olaraq uçota alınır. Belə təxminlərin əmlak və avadanlıqların qalıq dəyərlərinin məbləğləri və mənfəət və zərərdə tanınmış amortizasiya üzrə təsirləri olur.

Cari vergilər

Azərbaycanın vergi, valyuta və gömrük qanunvericiliyində müxtəlif şərhlər edilir və dəyişikliklər tez-tez baş verir. Qrupun əməliyyatlarına və fəaliyyətinə tətbiq ediləcək səlahiyyətli vergi orqanının nümayəndələri tərəfindən edilmiş vergi qanunvericiliyinə aid şərhlər rəhbərliyin fikirləri ilə uzlaşmaya bilər. Nəticədə, səlahiyyətli vergi orqanının nümayəndələri əməliyyatlara etiraz edə bilər və Cəmiyyətə əhəmiyyətli dərəcədə əlavə vergilər, cərimələr və faizlər təyin edilə bilər. Müvafiq olaraq, üç kalendar ili üzrə vergi öhdəlikləri ilə əlaqədar olaraq vergi və gömrük orqanlarının nümayəndələri tərəfindən yoxlanıla bilər.

3. DƏRC OLUNMUŞ, LAKİN HAZIRDA QƏBUL OLUNMAMIŞ STANDARTLAR VƏ ŞƏRHLƏR

Hazırkı maliyyə hesabatlarının təsdiq edilməsi tarixində Cəmiyyət tərəfindən, qüvvəyə minmə tarixindən əvvəl qəbul edilmiş standart və şərhlərdən əlavə, aşağıda göstərilən standart və şərhlər dərc edilmiş lakin qüvvəyə minməmişdir.

2014-2016-cı illəri əhatə edən dövr üzrə MHBS-lərə illik düzəlişlər MUBSŞ-nin illik təkmilləşdirilməsi nəticəsində Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına (MHBS) edilmiş üç düzəlişi ehtiva edir.

Standart	Düzəlişin mövzusu
MHBS 1 "Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarının İlk dəfə Tətbiq edilməsi"	İlk dəfə tətbiq edənlər üçün qısamüddətli istisnaların silinməsi: Düzəlişlər MHBS 7, MUBS 19, MHBS 12 və MUBS 27 ilə əlaqədar olan MHBS 1-də qısamüddətli istisnaları aradan qaldırır.
MHBS 12 "Digər Müəssisələrdə İştirak Paylarının Açıqlanması"	Standartın tətbiq sahəsinin aydınlaşdırılması: MHBS 12 standartında deyilir ki, müəssisə tərəfindən satış üçün saxlanılan kimi təsnif edilən törəmə, asılı və ya birgə müəssisələrdə ümumiləşdirilmiş maliyyə məlumatlarının təmin olunmasına ehtiyac yoxdur.
MUBS 28 "Asılı Təsərrüfat Cəmiyyətlərinə İnvestisiya Qoyuluşları"	Asılı və ya birgə müəssisələrin ədalətli dəyərdə ölçülməsi: Düzəlişlər aydınlıq gətirir ki, vençur təşkilat və ya digər ixtisaslaşmış qurum olan müəssisə tərəfindən saxlanılan asılı və birgə müəssisələrdə investisiya qoyuluşlarının mənfəət və zərər vasitəsilə ədalətli dəyərdə ölçmək üçün seçkilər ilkin tanınma zamanı investisiyalar əsasında asılı və ya birgə müəssisələrdə hər bir investisiya üçün mövcuddur.

MHBS 1 və MUBS 28 standartlarına düzəlişlər 1 yanvar 2018-ci il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üzrə, MHBS 12 standartına düzəliş isə 1 yanvar 2017-ci il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üzrə qüvvədədir.

MUBS və MUSŞ mövcud MHBS və ABŞ ÜQMP gəlir tələblərini əvəz edəcək birgə gəlirin tanınması standartı **MHBS 15 "Müştərilərlə bağlanmış Müqavilələr üzrə Gəlirlər"** hazırlamışlar. MHBS 15 standartı MHBS rəyçisinin gəlirin necə və nə vaxt tanınmasını, eyni zamanda belə müəssisələrin istifadəçiləri daha dolğun və uyğun açıqlamalar ilə təmin edəcəyini müəyyənləşdirir. Standart yeganə olaraq, müştərilərlə bağlanmış müqavilələrə tətbiq ediləcək beş-pilləli prinsiplər modelini təqdim edir. MHBS 15 standartı 2014-cü ilin may ayında hazırlanmışdır və fəaliyyətin başlanması tarixi 1 yanvar 2018-ci il tarixində başlamış illik dövrlər üçün tətbiq olunacaqdır. Erkən tətbiq edilməsinə icazə verilir.

MUBS 40 "İnvestisiya Mülkiyyətinin Transferləri" aydınlaşdırır ki, müəssisə yalnız əmlakın istifadəsində baş vermiş dəyişikliyə dair sübut olduğu halda əmlakı yalnız investisiya mülkiyyətinə/mülkiyyətindən təsnifləşdirə bilər.

Dəyişikliklər 1 yanvar 2018-ci il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üzrə qüvvədədir. Erkən tətbiq edilməsinə icazə verilir. Müəssisə dəyişikliklərin ilk dəfə tətbiq olunduğu illik hesabat dövründə və ya hesabat dövrünün başlanmasında sonra baş vermiş istifadə edilmiş dəyişikliklərə olan düzəlişləri tətbiq edir. Keçmişə nəzər salmadan istifadəsi mümkün olduqda retrospektiv tətbiqinə də icazə verilir.

BMHŞK 22 "Xarici Valyuta ilə Həyata keçirilən Əməliyyatlar və Əvvəlcədən Ödəmələr" standartı aşağıdakı hallarda xarici valyuta əməliyyatlarına və ya onun hissələrinə xitab edir:

- Xarici valyuta ilə göstərilən və ya qiymətləndirilən ödənişlər mövcuddursa;
- Müəssisə vaxtından əvvəl ödənilən aktivlər və ya təxirə salınmış gəlir öhdəliklərini həmin ödənişlər ilə bağlı müvafiq aktiv, xərc və gəlirin tanınmasından əvvəl tanıyırsa; və
- Vaxtından əvvəl ödənilən aktivlər və ya təxirə salınmış gəlir öhdəlikləri qeyri-monetar hesab olunarsa.

Şərhlər Komitəsi aşağıdakı qənaətə gəlib ki, valyuta məzənnəsini müəyyənləşdirmək məqsədilə həyata keçirilən əməliyyatın tarixi vaxtından əvvəl ödənilən qeyri-monetar aktivlər və ya təxirə salınmış vergi öhdəliklərinin ilkin tanınma tarixidir. Vaxtından əvvəl ödənilən çoxsaylı ödənişlər və ya daxilolmalar mövcud olarsa, əməliyyatın tarixi hər bir ödəniş və ya daxilolma üzrə təyin edilir. Şərh 1 yanvar 2018-ci il və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üzrə qüvvədədir. Erkən tətbiq edilməsinə icazə verilir.

MHBS 9 "Maliyyə Alətləri" standartı 2009-cu ilin noyabr ayında dərc edilmiş və daha sonra 2010-cu ilin oktyabr ayında maliyyə aktivlərinin və maliyyə öhdəliklərinin ölçülməsi və tanınmasına xitam verilməsi ilə bağlı ona bəzi dəyişikliklər edilmişdir.

- MHBS 9 tələb edir ki, MUBS 39 "Maliyyə alətləri: Tanınma və Ölçülmə" standartı çərçivəsində tanınan bütün maliyyə aktivləri daha sonrakı dövrlərdə amortizasiya olunmuş maya dəyərində və ya ədalətli dəyərdə ölçülür. Növbəti dövrlərdə amortizasiya olunmuş maya dəyərində ölçülmə tələbi xüsusi olaraq biznes modelinə müvafiq olaraq əsas məqsədi müqavilə üzrə pul vəsaitlərinin toplanılması olan və borc sazişi üzrə əsas borcun qalıq dəyəri üzrə əsas borc və faizlərlə əlaqədar pul vəsaitlərinin ödənilməsini nəzərdə tutan borc investisiyalarına aiddir. Bütün digər borc və kapital investisiyaları növbəti mühasibat dövrlərində onların ədalətli dəyərinə müvafiq olaraq ölçülür;
- MHBS 9 tərəfindən yaradılan ən əhəmiyyətli təsir, maliyyə öhdəliyinin (mənfəət və zərər hesabları vasitəsilə ədalətli dəyərdə tanınması nəzərdə tutulan) ədalətli dəyərində bu öhdəliklər üzrə kredit risklərində olan dəyişikliklərin nəticəsində maliyyə öhdəliklərinin təsnifləşdirilməsi və ölçülməsində olan dəyişiklikləri və uçotunun aparılmasını əhatə edir. Xüsusilə, MHBS 9 tələblərinə görə, mənfəət və zərər hesabı vasitəsilə ədalətli dəyərdə tanınması nəzərdə tutulan maliyyə öhdəlikləri üzrə kredit risklərinin dəyişməsi nəticəsində maliyyə öhdəliyinin ədalətli dəyərində baş verən dəyişikliklər məcmu gəlir hesabatında təqdim edilir, lakin əgər kredit risklərindəki dəyişikliklərin təsirinin bu şəkildə məcmu gəlir hesabatında təqdim olunması mənfəət və zərər hesablarında mühasibatın paralellik prinsipini pozursa və ya olan qeyri-paralelliyi daha da artırırsa bu qayda tətbiq edilmir. Maliyyə öhdəliyinin kredit risklərindəki dəyişikliklərin nəticəsində onların ədalətli dəyərində yaranan dəyişikliklər daha sonrakı dövrlərdə mənfəət və zərər hesablarına təsnifləşdirilmir. Əvvəllər, MUBS 39 tələblərinə müvafiq olaraq mənfəət və zərər hesabı vasitəsilə ədalətli dəyərdə tanınması nəzərdə tutulan maliyyə öhdəliyinin ədalətli dəyərində baş verən bütün dəyişikliyin məbləği, birbaşa mənfəət və zərər hesabatında uçota alınırdı.

MHBS 9 1 yanvar 2018-ci il tarixində başlayan və ya daha sonrakı illik dövrlər üzrə effektivdir.

MHBS 2 "Pay Alətləri Əsasında Ödəmə" standartına düzəliş – MUBSŞ, MHBS 2 "Pay Alətləri Əsasında Ödəmə" standartına yekun düzəlişlərini açıqlamışdır. Həmin düzəlişlər pay alətləri əsasında ödəmə əməliyyatlarının təsnif edilməsinə və ölçülməsinə aydınlıq gətirir.

Fəaliyyətin keyfiyyət şərtlərinin daxil olduğu dəyərinin nağd ödənilməsi müəyyənləşdirilmiş səhmlər əsasında ödəmə sövdələşmələrinin uçotu

Bu düzəlişlər olunana qədər, MHBS 2 standartında dəyərinin nağd ödənilməsi müəyyənləşdirilmiş səhmlər əsasında ödəmə sövdələşmələri üzrə öhdəliklərin ədalətli dəyərinə hüququn verilməsi şərtlərinin hansı şəkildə təsir göstərməsi ilə bağlı hər hansı təlimat daxil edilməmişdir. MUBSŞ, kapital alətləri vasitəsilə həyata keçirilən pay alətləri əsasında ödəmələr üzrə istifadə olunmuş eyni yanaşmanı davam etdirən dəyərinin nağd ödənilməsi müəyyənləşdirilmiş səhmlər əsasında ödəmələr üzrə uçot tələblərini təqdim edən təlimat əlavə etmişdir.

Xalis ödəmə xüsusiyyətləri ilə pay alətləri əsasında ödəmə sövdələşmələrinin təsnifatı

MUBSŞ, MHBS 2 satndartına istisna tətbiq etmişdir. İstisna nəticəsində, müəssisə ödənişlərini pay alətləri əsasında ödəmə sövdələşmələri ilə həyata keçirdikdə pay alətləri əsasında ödəmələr təmin olunmuş tamlıqda kapital alətləri əsasında ödəmələr olaraq təsnif edilir.

Dəyərinin nağd ödənilməsi müəyyənləşdirilmiş səhmlər əsasında ödəmədən kapital alətləri əsasında ödəməyə keçərkən pay alətləri əsasında ödəməyə düzəlişlərin uçota alınması

Bu düzəlişlər olunana qədər, MHBS 2 şərtlər və şərait ilə bağlı düzəlişlər səbəbilə dəyərinin nağd ödənilməsi müəyyənləşdirilmiş səhmlər əsasında ödəmədən kapital alətləri əsasında ödəməyə keçdiyi zamanda baş verən halları nəzərdə tutmamışdır. MUBSŞ aşağıdakı izahatları təqdim edir:

- Belə dəyişikliklərdə dəyərinin nağd ödənilməsi müəyyənləşdirilmiş səhmlər əsasında ödəmə ilə tanınmış əsl öhdəliyin tanınması dayandırılır və kapital alətləri vasitəsilə həyata keçirilən ödəmələr düzəliş tarixinə qədər yerinə yetirilmiş xidmətlər dərəcəsində ədalətli dəyərə düzəliş tarixində tanınır;
- Düzəliş tarixinə öhdəliyin qalıq məbləği və eyni tarixdə kapitalda tanınmış məbləğ arasında fərq yaranarsa, həmin fərq dərhal mənfəət və zərər hesablarında tanınacaq.

Bu düzəlişlər 1 yanvar 2018-ci il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir. Erkən tətbiq edilməsinə icazə verilir.

MHBS 16 "İcarələr", MHBS məruzəçisinin icarələri tanıma, ölçmə, təqdim etmə və açıqlama formasını müəyyən edir. Standart, icarə müddəti 12 ay və ya daha az olarsa, yaxud baza aktivinin dəyəri az olarsa, bütün icarələr üzrə aktiv və öhdəlikləri tanımaq üçün icarəçidən tələb olunan vahid mühasibat uçotu modelini təmin edir. İcarəyə verən MHBS 16-nın yanaşması ilə icarələri əməliyyat və ya maliyyə icarələri olaraq təsnif etməyə davam edir və icarəyə verənin mühasibat uçotu əsaslı olaraq dəyişməz qalır, MUBS 17.

MHBS 16 13 yanvar 2016-cı il tarixində dərc olunmuşdur və 1 yanvar 2019-cu il tarixində və həmin tarixdən sonra başlayan illik hesabat dövrlərinə tətbiq edilir.

Rəhbərlik yeni standartların həyata keçirilməsi, maliyyə hesabatlarına təsir göstərməsi və Cəmiyyət tərəfindən qəbulu müddətini də nəzərə alır.

4. İŞÇİLƏRƏ SƏRF OLUNAN XƏRCLƏR VƏ MÜVAFİQ AYIRMALAR

İşçilərə sərf olunan xərclər və müvafiq ayırmalara aşağıdakılar daxildir:

	31 dekabr 2017-ci il tarixində başa çatmış il üzrə	31 dekabr 2016-cı il tarixində başa çatmış il üzrə
Əmək haqları	797,971	928,492
Müavinətlər, mükafatlandırma və digər təqaüdlər	100,142	83,655
İcbari sosial təminat öhdəlikləri	181,351	228,630
İşçilərə sərf olunan xərclər və müvafiq ayırmalar	**1,079,464**	**1,240,777**

5. ÜMUMİ VƏ İNZİBATİ XƏRCLƏR

Ümumi və inzibati xərcləri aşağıdakılar daxildir:

	31 dekabr 2017-ci il tarixində başa çatmış il üzrə	31 dekabr 2016-cı il tarixində başa çatmış il üzrə
Təhlükəsizlik xərcləri	40,626	71,373
Bank komissiyaları	41,990	61,062
İcarə xərcləri	35,372	56,655
Mənfəət vergisi xərclərindən əlavə vergilər	24,926	53,645
Ofis lavazimatları	43,946	48,616
Amortizasiya	86,375	40,681
Hüquqi və məhkəmə xərcləri	67,690	40,258
Ezamiyyət xərcləri	19,952	33,936
Peşəkar xidmət haqları və ödənişlər	20,675	30,956
Təmir və texniki xərclər	16,075	19,882
Nəqliyyat xərcləri	105	18,439
Kommunal xərclər	26,525	15,675
Təlim xərcləri	1,622	9,822
Üzvlük haqları	25,760	9,456
Rabitə xərcləri	15,978	7,609
İnstitusional inkişaf xərcləri	6,277	7,596
Sığorta xərcləri	18,413	3,917
Digər	40,715	14,790
Cəmi ümumi və inzibati xərclər	**533,022**	**544,368**

6. MƏNFƏƏT VERGİSİ

Cəmiyyət, vergiləri Azərbaycan Respublikasının vergi qanunvericiliyinə əsasən hazırlanmış vergi hesabatlarına və qeydlərinə əsasən hesablayır və bu hesablamalar MHBS-dən fərqlənə bilər.

Bəzi xərclər vergiyə cəlb olunmadığından və bəzi gəlirlər vergidən azad olduğundan Cəmiyyət müəyyən daimi vergi fərqlərinin təsirinə məruz qalır.

Təxirə salınmış vergilər maliyyə hesabatlarında göstərilən aktiv və öhdəliklərin qalıq dəyəri ilə onların vergi hesabatındakı qalıq dəyərləri arasındakı müvəqqəti fərqlərin xalis vergi təsirini əks etdirir.

31 dekabr 2017-ci il və 2016-cı il tarixlərinə olan müvəqqəti fərqlər əsasən gəlir və xərclərin tanınmasında müxtəlif üsulların istifadə edilməsinə, eləcə də bəzi aktivlər üzrə vergi uçotunda olan qalıqların maliyyə hesabatlarında olan qalıqlara nisbətən fərqli olması nəticəsində yaranır.

Azərbaycan Respublikasının vergi qanunvericiliyi xüsusilə fərqli şərhlərə və dəyişikliklərə səbəb ola bilər. Bundan əlavə, vergi qanunvericiliyinə dair rəhbərliyin şərhi vergi orqanlarının şərhindən fərqlənə biləcəyi üçün, sövdələşmələrə vergi orqanları tərəfindən etiraz edilə bilər və nəticədə Cəmiyyətə maliyyə hesabatları üçün əhəmiyyətli olacaq əlavə vergilər, cəzalar və faizlər tətbiq oluna bilər.

	31 dekabr 2017-ci il	31 dekabr 2016-cı il
Vergi bazasını azaldan müvəqqəti fərqlər:		
Müştərilərə verilmiş kreditlər	3,496,344	7,014,336
Digər öhdəliklər	-	37,734
Digər aktivlər	76,520	1,794
Cəmi vergi bazasını azaldan müvəqqəti fərqlər	**3,572,864**	**7,053,864**
Vergi bazasını artıran müvəqqəti fərqlər		
Əmlak və avadanlıqlar	(54,444)	(112,017)
Borc alınmış vəsaitlər	(7,334)	(67,520)
Cəmi vergi bazasını artıran müvəqqəti fərqlər	**(61,778)**	**(179,537)**
Xalis vergi bazasını azaldan müvəqqəti fərqlər	3,511,086	6,874,327
Qüvvədə olan vergi dərəcəsi ilə təxirə salınmış mənfəət vergi aktivi	702,217	1,374,865
Tanınmayan təxirə salınmış mənfəət vergi aktivi	(579,371)	(1,188,014)
Xalis təxirə salınmış vergi aktivi	**122,846**	**186,851**

Effektiv vergi dərəcəsi aşağıdakı kimi olmuşdur:

	31 dekabr 2017-ci il	31 dekabr 2016-cı il
Mənfəət vergisindən əvvəlki zərər	**(1,257,746)**	**(2,283,983)**
Qanunla müəyyən edilmiş 20% vergi dərəcəsi	251,549	456,797
Vergi dərəcəsinin daimi fərqlərə təsiri	-	(10,388)
Tanınmayan təxirə salınmış mənfəət vergi aktivində dəyişiklik	(326,671)	(536,780)
Mənfəət vergisi xərci	**(75,122)**	**(90,371)**
Cari mənfəət vergisi xərcləri	(11,117)	(134,870)
Təxirə salınmış vergi aktivindəki dəyişiklik	(64,005)	44,499
Mənfəət vergisi xərci	**(75,122)**	**(90,371)**

	31 dekabr 2017-ci il	31 dekabr 2016-cı il
Təxirə salınmış vergi aktivi		
Dövrün əvvəlinə	**186,851**	**142,352**
Təxirə salınmış mənfəət vergisi aktiv və öhdəliklərində dəyişikliklərin mənfəət və zərər hesablarına təsiri	(64,005)	44,499
Təxirə salınmış mənfəət vergisi aktiv və öhdəliklərində dəyişikliklərin digər məcmu gəlir komponentlərinə təsirir		-
Dövrün sonuna	**122,846**	**186,851**

7. PUL VƏSAİTLƏRİ VƏ ONLARIN EKVİVALENTLƏRİ

Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri aşağıda göstərilmişdir:

	31 dekabr 2017-ci il	31 dekabr 2016-cı il
Nağd pul vəsaitləri	2,851	4,428
Bank hesablarında yerləşdirilmiş vəsaitlər	72,875	337,555
Cəmi pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	**75,726**	**341,983**

8. MÜŞTƏRİLƏRƏ VERİLMİŞ KREDİTLƏR

Müştərilərə verilmiş kreditlər, ilkin olaraq, Azərbaycan Respublikasının ərazisində yaşayanlar üçün nəzərdə tutulur.

	31 dekabr 2017-ci il	31 dekabr 2016-cı il
Müştərilərə verilmiş kreditlər	8,907,003	15,066,858
Çıxılsın: kreditlərin dəyərsizləşdirilməsi üzrə ehtiyat	(4,502,915)	(7,147,354)
Cəmi müştərilərə verilmiş kreditlər	**4,404,088**	**7,919,504**

Müştərilərə verilmiş kreditlərin dəyərsizləşdirilməsi üzrə ehtiyatların hərəkəti aşağıda göstərilmişdir:

	31 dekabr 2017-ci il	31 dekabr 2016-cı il
İlin əvvəlinə olan ehtiyat	**7,147,354**	**3,719,400**
Tanınmış əlavə ehtiyatlar	1,189,843	3,444,909
Silinmiş kreditlər	(3,834,282)	(16,955)
İlin sonun olan ehtiyat	**4,502,915**	**7,147,354**

Müxtəlif iqtisadi sektorlarda çalışan müştərilərə daxildir:

	31 dekabr 2017-ci il	%	31 dekabr 2016-cı il	%
Müştərilərə verilmiş kreditlər – kənd təsərrüfatı	1,911,953	19	3,295,849	42
Müştərilərə verilmiş kreditlər – ticarət	808,341	38	2,559,552	32
Müştərilərə verilmiş kreditlər – digər	1,683,794	43	2,064,103	26
Cəmi müştərilərə verilmiş kreditlər	**4,404,088**	**100**	**7,919,504**	**100**

31 dekabr 2017-ci il tarixinə girov təminatı barədə məlumatı aşağıdakı kimi olmuşdur:

	Müştərilərə verilmiş kreditlər – kənd təsərrüfatı	Müştərilərə verilmiş kreditlər – ticarət	Müştərilərə verilmiş kreditlər – digər	31 dekabr 2017-ci il Cəmi
Təmin edilmiş kreditlər:				
- zinyət əşyaları	577,820	439,796	644,181	1,661,797
- şəxsi zəmanət	1,334,133	368,545	1,039,613	2,742,291
Cəmi müştərilərə verilmiş kreditlər	**1,911,953**	**808,341**	**1,683,794**	**4,404,088**

31 dekabr 2016-cı il tarixinə girov təminatı haqqında məlumat aşağıdakı kimi olmuşdur:

	Müştərilərə verilmiş kreditlər – kənd təsərrüfatı	Müştərilərə verilmiş kreditlər – ticarət	Müştərilərə verilmiş kreditlər – digər	31 dekabr 2016-cı il Cəmi
Təmin edilmiş kreditlər:				
- zinyət əşyaları	1,990,228	1,543,645	1,242,160	4,776,033
- şəxsi zəmanət	1,305,621	1,015,907	821,943	3,143,471
Cəmi müştərilərə verilmiş kreditlər	**3,295,849**	**2,559,552**	**2,064,103**	**7,919,504**

31 dekabr 2017-ci il tarixinə olan kredit qalıqlarının təhlili aşağıdakı kimi olmuşdur:

	Müştərilərə verilmiş kreditlər – kənd təsərrüfatı	Müştərilərə verilmiş kreditlər – ticarət	Müştərilərə verilmiş kreditlər – digər	31 dekabr 2017-ci il Cəmi
Kollektiv şəkildə qiymətləndirilmiş				
Vaxtı keçməmiş	852,963	509,924	979,918	2,342,804
Vaxtı keçmiş:				
1 aydan az vaxtı keçmiş	14,824	49	7,474	22,347
1 aydan 3 ayadək vaxtı keçmiş	1,780	652	5,610	8,043
3 aydan 6 ayadək vaxtı keçmiş	11,724	2,446	13,070	27,240
6 aydan 12 ayadək vaxtı keçmiş	53,353	10,714	29,329	93,396
12 aydan artıq vaxtı keçmiş	2,913,562	1,140,107	2,359,504	6,413,173
Cəmi kollektiv şəkildə qiymətləndirilmiş kreditlər	**3,848,206**	**1,663,892**	**3,394,905**	**8,907,003**
Çıxılsın: kreditlərin dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyatlar	(1,936,253)	(855,554)	(1,711,108)	(4,502,915)
Cəmi müştərilərə verilmiş kreditlər	**1,911,953**	**808,338**	**1,683,797**	**4,404,088**

31 dekabr 2016-cı il tarixinə olan qalıq kreditlərinin təhlili aşağıdakı kimi olmuşdur:

	Müştərilərə verilmiş kreditlər –kənd təsərrüfatı	Müştərilərə verilmiş kreditlər – ticarət	Müştərilərə verilmiş kreditlər – digər	31 dekabr 2016-cı il Cəmi
Kollektiv şəkildə qiymətləndirilmiş				
Vaxtı keçməmiş	1,360,334	1,160,834	958,813	3,479,981
Vaxtı keçmiş:				
1 aydan az vaxtı keçmiş	91,386	49,440	65,732	206,558
1 aydan 3 ayadək vaxtı keçmiş	83,253	55,031	50,639	188,923
3 aydan 6 ayadək vaxtı keçmiş	136,848	103,137	88,761	328,746
6 aydan 12 ayadək vaxtı keçmiş	1,021,000	934,250	581,058	2,536,308
12 aydan artıq vaxtı keçmiş	3,648,327	2,720,597	1,957,418	8,326,342
Cəmi kollektiv şəkildə qiymətləndirilmiş kreditlər	**6,341,148**	**5,023,289**	**3,702,421**	**15,066,858**
Çıxılsın: kreditlərin dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyatlar	(3,045,299)	(2,463,737)	(1,638,318)	(7,147,354)
Cəmi müştərilərə verilmiş kreditlər	**3,295,849**	**2,559,552**	**2,064,103**	**7,919,504**

31 dekabr 2017-ci və 2016-cı il tarixlərinə qalığı olan bütün kreditlər (müştərilərə verilmiş kreditlərin 100%-i) bölgə üzrə mütləq coğrafi konsentrasiya təşkil edərək, Azərbaycan Respublikasında fəaliyyət göstərən fiziki şəxslərə verilmişdir.

31 dekabr 2017-ci və 2016-cı il tarixlərinə hər hansı bir borcalan üzrə bütün verilmiş kreditlərin ümumi məbləğinin 1%-ini keçən məbləğdə kredit mövcud olmamışdır. Cəmiyyət əsasən fiziki şəxslərə və fərdi sahibkarlara kiçik məbləğli kreditlər vermişdir.

31 dekabr 2017-ci və 2016-cı il tarixlərinə müştərilərə verilmiş kreditlərə müvafiq olaraq 323,778 AZN və 1,299,003 AZN məbləğində hesablanmış faiz gəlirləri daxil edilmişdir.

31 dekabr 2017-ci və 2016-cı il tarixlərinə kreditlər üzrə maksimal risk müvafiq olaraq 4,404,088 AZN və 7,919,504 AZN təşkil etmişdir.

9. ƏMLAK VƏ AVADANLIQLAR

Əmlak və avadanlıqlar aşağıda göstərilmişdir:

	Tikililər və torpaq	Nəqliyyat vasitələri	Kompüter və avadanlıqlar	Mebel və qurğular	Digər vəsaitlər	Cəmi
Yenidən qiymətləndirilmiş/ilkin dəyəri						
1 yanvar 2016-cı il	**458,941**	**213,473**	**58,208**	**27,325**	**68,707**	**826,654**
Yenidən hesablama	-	-	-	-	-	-
Əlavələr	-	-	-	-	1,425	1,425
Silinmələr	-	(131,816)	(889)	(855)	(1,723)	(135,283)
31 dekabr 2016-cı il	**458,941**	**81,657**	**57,319**	**26,470**	**68,409**	**692,796**
Əlavələr	70,800	-	5,063	265	10,322	86,450
Silinmələr	-	(11,907)	(13,557)	(1,309)	(11,050)	(37,823)
31 dekabr 2017-ci il	**529,741**	**69,750**	**48,825**	**25,426**	**67,681**	**741,423**
Yığılmış amortizasiya						
1 yanvar 2016-cı il	-	**175,685**	**53,434**	**23,376**	**50,760**	**303,255**
İl üzrə tutulma	11,505	16,659	3,642	2,208	6,667	40,681
Silinmələr	-	(130,871)	(889)	(806)	(1,357)	(133,923)
31 dekabr 2016-cı il	**11,505**	**61,473**	**56,187**	**24,778**	**56,070**	**210,013**
İl üzrə tutulma	62,264	9,455	6,197	1,814	6,645	86,375
Silinmələr	-	(21,187)	(13,559)	(1,309)	(11,050)	(47,105)
31 dekabr 2017-ci il	**73,769**	**49,741**	**48,825**	**25,283**	**51,665**	**249,283**
Xalis qalıq dəyəri						
31 dekabr 2017-ci il	**455,972**	**20,009**	-	**143**	**16,016**	**492,140**
31 dekabr 2016-cı il	**447,436**	**20,184**	**1,132**	**1,692**	**12,339**	**482,783**
1 yanvar 2016-cı il	**458,941**	**37,788**	**4,774**	**3,949**	**17,947**	**523,399**

31 dekabr 2016-cı il tarixinə Cəmiyyətə məxsus tikililər, müstəqil qiymətləndiricilər tərəfindən qiymətləndirilmişdir. MHBS 13 "Ədalətli Dəyərin Ölçülməsi" standartlarına uyğun olaraq həyata keçirilmiş qiymətləndirmə zamanı əldə edilən qiymətlər oxşar xüsusiyyətli əmlakların bazar qiymətinə dair sübutlara istinadən əldə edilmişdir.

31 dekabr 2017-ci və 2016-cı il tarixlərinə, hər hansı bir əmlak və ya-avadanlıq alınmış borclar üçün girov olaraq qoyulmamışdır.

Cəmiyyətin 31 dekabr 2017-ci və 2016-cı il tarixlərinə olan tikililər və ədalətli dəyər iyerarxiyası barədə məlumat aşağıda göstərilmişdir:

	31 dekabr 2017-ci il		31 dekabr 2016-cı il	
	Səviyyə 2	Ədalətli dəyər	Səviyyə 2	Ədalətli dəyər
Tikililər və torpaq	455,972	455,972	447,436	447,436
Cəmi	**455,972**	**455,972**	**447,436**	**447,436**

10. DİGƏR AKTİVLƏR

Digər aktivlər aşağıda göstərilmişdir:

	31 dekabr 2017-ci il	31 dekabr 2016-cı il
Digər qeyri-maliyyə aktivləri:		
Əvvəlcədən ödənilmiş vergilər	140,049	30,394
Avans ödənişləri	6,655	2,564
Cəmi digər aktivlər	**146,704**	**32,958**

11. BORC ALINMIŞ VƏSAİTLƏR

Borc alınmış vəsaitlər aşağıda göstərilmişdir:

	31 dekabr 2017-ci il	31 dekabr 2016-cı il
Yerli qurumlardan borc alınmış vəsaitlər	94,783	352,679
Xarici qurumlardan borc alınmış vəsaitlər	4,455,864	6,565,265
Cəmi borc alınmış vəsaitlər	**4,550,647**	**6,917,944**

31 dekabr 2017-ci və 2016-cı il tarixlərinə 8,896 AZN və 19,876 AZN məbləğində alınmış borc vəsaitlərinə hesablanmış faiz xərcləri daxil edilmişdir.

5 avqust 2016-cı il tarixində Cəmiyyət kreditorlarla kreditorlararası saziş imzalamışdır. Bu müqaviləyə əsasən bütün kreditlər tam şəkildə hər bir kreditora qaytarılana qədər heç bir kreditor hər hansı borcla bağlı bu saziş imzalanan tarixdən məcburi xarakterli hərəkətlərə yol verməyəcək. Bütün kreditorlar 1 avqust 2016-cı il tarixindən etibarən kreditin faiz dərəcəsini 5%-ə qədər azaltmağa razılıq vermişdir. Borc alınmış bütün vəsaitlər 1 avqust 2016-cı il tarixinə olan valyuta, 1 ABŞ dolları = 0.8948 Avro və 1 ABŞ dolları = 1.5851 AZN, ilə ABŞ dollarına çevrilmişdir. Ödəniş qrafiki də yenidən təyin edilmişdir. Restrukturizasiya dövründə Borcalan öz əməliyyatları üçün yerli və ya beynəlxalq mənbələrdən yeni borc və ya maliyyələşdirmə əldə edə bilərlər.

12. DİGƏR ÖHDƏLİKLƏR

Digər öhdəliklər aşağıda qeyd olunmuşdur:

	31 dekabr 2017-ci il	31 dekabr 2016-cı il
Digər maliyyə öhdəlikləri:		
İstifadə edilməmiş məzuniyyətlər üzrə öhdəliklər	5,324	18,558
Yığılmış xərclər	10,000	19,176
Cəmi digər öhdəliklər	**15,324**	**37,734**

13. NİZAMNAMƏ KAPİTALI

31 dekabr 2017-ci və 2016-cı il tarixlərinə nizamnamə kapitalı, hər birinin dəyəri 6,937.74 AZN dəyərində olmaqla, 100 səhmdən ibarət olmuşdur. Cəmiyyətin 100% səhmləri Viator AS-yə (Norveç Krallığı) məxsusdur.

14. TƏƏHHÜDLƏR VƏ ŞƏRTİ ÖHDƏLİKLƏR

ARMB-ın tələblərinə uyğunluq

Cəmiyyət Bank olmayan Kredit Təşkilatları və digər normativ aktlar haqqında qanuna uyğun olaraq, ARMB tərəfindən müəyyən olunmuş qayda və tələblərə riayət etməlidir. Cəmiyyət, ARMB tərəfindən 31 dekabr 2017-ci il və 2016-cı il tarixlərinə müəyyən olunmuş qayda və tələblərə riayət etmişdir.

Kapital qoyuluşları üzrə öhdəliklər

31 dekabr 2017-ci və 2016-cı il tarixlərinə Cəmiyyətin kapital qoyuluşları və ya xərclər üzrə hər hansı bir mühüm öhdəliyi olmamışdır.

Məhkəmə proseduraları

Vaxtaşırı olaraq və adi fəaliyyətin gedişində müştərilər və üçüncü şəxslər tərəfindən Təşkilata qarşı iddialar irəli sürülür. Təşkilatın rəhbərliyi hesab edir ki, bu iddialarla bağlı heç bir əhəmiyyətli zərər baş verməyəcəkdir və müvafiq olaraq maliyyə hesabatlarında zərərlərin ödənilməsi üçün heç bir ehtiyat yaradılmamışdır.

Vergi qanunvericiliyi

Azərbaycan vergi qanunvericiliyindəki müddəalara bəzən müxtəlif şərhlər və dəyişikliklər edilir və bu dəyişikliklər müxtəlif mənalarda şərh edilə bilər və nəticədə Azərbaycan vergi orqanları bu müddəaları özləri hesab etdikləri kimi şərh edə bilərlər. Praktikada, Azərbaycan vergi orqanları belə hallarda adətən vergi ödəyicilərinin əleyhinə qərar çıxarırlar ki, nəticədə vergi ödəyiciləri öz hüquqlarını məhkəmə vasitəsilə müdafiə etməyə məcbur olurlar.

Qeyd etmək lazımdır ki, Azərbaycan vergi orqanları məhkəmə orqanları tərəfindən təqdim edilmiş "haqsız vergi qazancı", "əməliyyatın əsas kommersiya məqsədi" konsepsiyalarından və "əməliyyatın kommersiya mahiyyəti/(məqsədi)" kriteriyasından istifadə edə bilərlər.

Belə qeyri-müəyyənliklər, əsasən maliyyə alətlərinin/derivativlərin və transfer qiymətini təyin etmək məqsədilə əməliyyatın bazar qiymətinin istifadə edilməsi zamanı vergi qanunvericiliyinə uyğun olaraq şərhinə aid edilə bilər. Bu hallar eləcə də kreditlər üzrə ehtiyatların yaradılması zamanı yaranan müvəqqəti fərqlərin və bunun vergi öhdəliyinə təsirinin vergi orqanları tərəfindən mənfəət vergisi bazasının bilərəkdən azaldılması kimi şərh edilməsinə aid edilə bilər. Rəhbərlik əmindir ki, bütün lazımi vergilər hesablanmış, öhdəliklər yaradılmışdır və ona görə də əlavə vergi ehtiyatının yaradılmasına ehtiyac yoxdur.

Ümumiyyətlə, vergi ödəyicilərinin audit tarixindən əvvəlki üç ilə aid maliyyə təsərrüfat fəaliyyəti vergi orqanları tərəfindən yoxlanıla bilər. Bundan əlavə, vergi yoxlamaları başa çatsa belə aparılmış yoxlamaların daha yüksək vergi orqanları tərəfindən yoxlanılması ehtimalı da istisna edilmir.

Həmçinin, Azərbaycan Konstitusiya Məhkəməsinin qərarının müddəalarına əsasən vergi yoxlamasının əhatə etdiyi üç illik limit, məhkəmənin qərarına əsasən vergi ödəyicisinin vergi orqanlarını bilərək yanlış yönləndirdiyi və onlara yanlış yönləndirici məlumatlar verdiyi hallarda uzadıla bilər.

15. ƏLAQƏLİ TƏRƏFLƏRLƏ BAĞLI ƏMƏLİYYATLAR

BMUS 24 "Əlaqəli tərəflərlə bağlı qeydlər" standartının tələblərinə əsasən əlaqəli tərəflər və ya əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar aşağıdakılardan ibarətdir:

(a) Cəmiyyətin birbaşa, dolayısı yolla və ya hər hansı bir üçüncü tərəf vasitəsilə nəzarət etdiyi, nəzarətində olduğu və ya bərabər nəzarət altında olduğu tərəflər (buraya ana şirkətlər, törəmə müəssisələr, eyni səviyyədə olan törəmə müəssisələr aiddir); Cəmiyyətin fəaliyyətində marağı və bu fəaliyyətə əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərmək imkanı olan şəxslər; və Cəmiyyətin fəaliyyətinə ortaq nəzarət həyata keçirən şəxslər;

(b) Assosiasiya edilmiş müəssisələr – Cəmiyyət tərəfindən fəaliyyətinə əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərilə biləcək, lakin törəmə və ya birgə müəssisə olmayan tərəflər;

(c) Cəmiyyətin tərəf kimi çıxış etdiyi birgə müəssisələr;

(ç) Cəmiyyətin və ya ana şirkətin idarə heyətinin üzvləri;

(d) (a) və ya (ç) bəndlərində göstərilən şəxslərin yaxın ailə üzvləri;

(e) (ç) və ya (d) bəndlərində göstərilən şəxslər tərəfindən birbaşa və ya dolayısı yolla səsvermə hüquqlarının əhəmiyyətli hissəsini əlində cəmləşdirən nəzarətdə olan tərəflər, müəssisələr və birgə müəssisələr aiddir; və ya

(a) İş müddəti bitdikdən sonra Cəmiyyətin keçmiş işçiləri və ya Cəmiyyətin əlaqəli olduğu şəxs tərəfindən alınacaq mükafatlar.

Cəmiyyətin siyasətinə müvafiq olaraq işçilərə, Müşahidə Şurasına, onların ailələrinə və yaxın qohumlarına, eləcə də Cəmiyyətin idarəetmə, yoxlama və ya nəzarət etmə işlərinə cəlb olunmuş digər işçilərə kreditlərin verilməsinə icazə verilmir. 31 dekabr 2017-ci və 2016-cı il tarixlərinə Cəmiyyət və digər əlaqəli tərəflər arasındakı əməliyyatların təfərrüatları aşağıda qeyd edilmişdir:

	Normisjon	31 dekabr 2017-ci il Viator AS	Əsas idarə heyəti
Balans			
Müştərilərə verilmiş kreditlər	-	-	3,039
Borc alınmış vəsaitlər	168,350	-	-
Digər öhdəliklər	-	-	-
Əməliyyatlar			
Faiz gəlirləri	-	-	974
Faiz xərcləri	13,277	-	-
Qeyri-faiz xərcləri	-	-	198,154

	Normisjon	31 dekabr 2016-cı il Viator AS	Əsas idarə heyəti
Balans			
Müştərilərə verilmiş kreditlər	-	-	21,389
Borc alınmış vəsaitlər	265,541	-	-
Digər öhdəliklər	-	-	117
Əməliyyatlar			
Faiz gəlirləri	-	-	1,790
Faiz xərcləri	24,633	-	-
Qeyri-faiz xərcləri	-	-	193,907

*"Normisjon Region East" və "Normisjon Nordland Eiendom AS" Normisjon şəbəkəsinin ortaq tərəfləri və iki ayrı-ayrı hüquqi şəxslərdir.

16. KAPİTALIN İDARƏ OLUNMASI

Cəmiyyət borc və kapital qalıqlarını optimallaşdıraraq səhmdarların gəlirini artırmaq şərtilə gələcəkdə fəaliyyətinin davamlılık prinsipinə uyğun olması üçün çalışır.

Cəmiyyət hər hansı tənzimləmə və ya nəzarət orqanı tərəfindən kapital adekvatlığı monitorinqinə tabe deyil. ARMB-nin yeganə tələbi minimum 300,000 AZN həcmində nizamnamə kapitalının olmasıdır.

Cəmiyyətin kapital strukturu kapital dəyişiklikləri haqqında hesabatda qeyd olunan nizamnamə kapitalı, bölüşdürülməmiş mənfəət və yenidənqiymətləndirmə üzrə artımdan ibarətdir.

İdarə Heyəti kapital strukturunu yarım illik əsasda nəzərdən keçirir. Cəmiyyət ümumi kapital strukturunu İdarə Heyətinin tövsiyəsinə əsasən dividendlərin verilməsi və ya yeni səhmlərin buraxılması yolu ilə artırır.

17. MALİYYƏ ALƏTLƏRİNİN ƏDALƏTLİ DƏYƏRİ

Ədalətli dəyər iyerarxiyası

31 dekabr 2017-ci və 2016-cı il tarixlərinə Cəmiyyətin ədalətli dəyərdə ölçülən maliyyə alətləri mövcud olmamışdır.

Aşağıda qeyd olunmuş cədvəldə ədalətli dəyərdə ölçülməyən maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri təxminləri və hər bir ədalətli dəyər təxmininin təsnifləşdirildiyi ədalətli dəyər iyerarxiyasında səviyyələr ilə təhlil edilir.

		Aşağıdakılardan istifadə etməklə ədalətli dəyərin ölçülməsi			
	Qiymətləndirmə tarixi	Fəal bazarda təyin olunmuş qiymətlər (Səviyyə 1)	Müşahidə edilə bilən əhəmiyyətli məlumatlar (Səviyyə 2)	Müşahidə edilə bilməyən əhəmiyyətli məlumatlar (Səviyyə 3)	Cəmi
Ədalətli dəyərləri açıqlanan aktivlər					
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	31 dekabr 2017-ci il	75,726	-	-	**75,726**
Müştərilərə verilmiş kreditlər	31 dekabr 2017-ci il	-	-	4,404,088	**4,404,088**
Ədalətli dəyərləri açıqlanan öhdəliklər					
Borc alınmış vəsaitlər	31 dekabr 2017-ci il	-	-	4,550,647	**4,550,647**
Digər maliyyə öhdəlikləri	31 dekabr 2017-ci il	-	-	15,324	**15,324**

		Aşağıdakılardan istifadə etməklə ədalətli dəyərin ölçülməsi			
	Qiymətləndirmə tarixi	Fəal bazarda təyin olunmuş qiymətlər (Səviyyə 1)	Müşahidə edilə bilən əhəmiyyətli məlumatlar	Müşahidə edilə bilməyən əhəmiyyətli məlumatlar	Cəmi
Ədalətli dəyərləri açıqlanan aktivlər					
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	31 dekabr 2016-cı il	341,983	-	-	**341,983**
Müştərilərə verilmiş kreditlər	31 dekabr 2016-cı il	-	-	7,919,504	**7,919,504**
Ədalətli dəyərləri açıqlanan öhdəliklər					
Borc alınmış vəsaitlər	31 dekabr 2016-cı il	-	-	6,917,944	**6,917,944**
Digər maliyyə öhdəlikləri	31 dekabr 2016-cı il	-	-	37,734	**37,734**

Ədalətli dəyərdə qiymətləndirilməyən maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərinin ədalətli dəyəri

Maliyyə vəziyyəti hesabatında Cəmiyyətin ədalətli dəyərdə qiymətləndirilməyən maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri və qalıq məbləğlərinin növlər ilə müqayisəsi aşağıda qeyd olunmuşdur. Cədvəldə qeyri-maliyyə aktivləri və qeyri-maliyyə öhdəliklərinin ədalətli dəyəri qeyd olunmamışdır:

	Qalıq dəyəri 2017-ci il	Ədalətli dəyər 2017-ci il	Tanınmayan gəlir/(zərər) 2017-ci il	Qalıq dəyəri 2016-cı il	Ədalətli dəyər 2016-cı il	Tanınmayan gəlir/(zərər) 2016-cı il
Maliyyə aktivləri						
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	75,726	75,726	-	341,983	341,983	-
Müştərilərə verilmiş kreditlər	4,404,088	4,404,088	-	7,919,504	7,919,504	-
Maliyyə öhdəlikləri						
Borc alınmış vəsaitlər	4,550,647	4,550,647	-	6,917,944	6,917,944	-
Digər maliyyə öhdəlikləri	15,324	15,324	-	37,734	37,734	-
Reallaşdırılmamış ədalətli dəyərdə cəmi tanınmayan dəyişiklik			-			-

Cəmiyyətin maliyyə alətləri üzrə balans dəyəri və ədalətli dəyəri arasında heç bir fərq mövcud deyildir, belə ki faiz dərəcəsi bazar qiymətləri ilə müəyyən olunur və hesabat dövründən sonra dəyişiklik olunmayıb.

Ədalətli dəyəri qalıq dəyərinə yaxın olan aktivlər və öhdəliklər

Likvid və ya ödəmə dövrü qısamüddətli (üç aydan daha az) olan maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəlikləri üzrə hesab edilir ki, qalıq dəyərləri ədalətli dəyərlərinə yaxındır. Bu fərziyyə həmçinin xüsusi ödəmə müddəti və dəyişən dərəcəli maliyyə alətləri olmadan, depozitlərə də tətbiq edilir.

Sabit və dəyişən dərəcəli maliyyə alətləri

Fəal bazar qiyməti olan borc alətləri üzrə ədalətli dəyər təyin edilmiş bazar qiymətləri əsasında müəyyən edilir. Fəal bazar qiyməti olmayan borc alətlərinin ədalətli dəyəri, hal-hazırda oxşar şərtlər, kredit riski və qalan ödəmə müddəti üzrə borc üçün mövcud olan dərəcələr istifadə etməklə pul vəsaitlərinin gələcək hərəkəti azaldılmaqla qiymətləndirilir.

18. RİSKLƏRİN İDARƏ EDİLMƏSİ SİYASƏTİ

Cəmiyyətin fəaliyyəti üçün risklərin idarə edilməsi əməliyyatların mühüm elementini təşkil edir. Cəmiyyətin əməliyyatlarına təsir göstərəcək əsas risklər aşağıdakılardan ibarətdir:

- Kredit riski
- Likvidlik riski
- Bazar riski

Cəmiyyətin rəhbərliyi anlayır ki, səmərəli risklərin idarə olunması sisteminə malik olmaq vacib şərtdir. Bu məqsədlə, Cəmiyyət rəhbərliyi risk idarəetmə qrupu yaratmışdır. Bu qrupun əsas məqsədi Cəmiyyəti ehtimal edilən risklərə qarşı qorumaq və ona qarşıda qoyulan hədəflərə çatmaq imkanı yaratmaqdır. Risklərin idarə olunması qrupu vasitəsilə Cəmiyyətin rəhbərliyi, aşağıdakı risklərin idarə olunmasına nəzarət edir:

Kredit riski

Cəmiyyət kredit riskinə məruz qalır ki, bu zaman maliyyə alətinə tərəf olan bir iştirakçı öz öhdəliyini yerinə yetirə bilmir və digər tərəf buna görə maliyyə zərərinə uğrayır.

Kredit riskinə maksimal məruzqalma həddi

Cəmiyyətin kredit riskinə maksimal məruzqalma həddi əhəmiyyətli dərəcədə dəyişir və həm fərdi risklərdən, həm də ümumi bazar iqtisadiyyatı risklərindən asılıdır.

Aşağıdakı cədvəldə maliyyə aktivləri üzrə Cəmiyyətin kredit riskinə maksimal məruzqalma həddi göstərilmişdir. Maliyyə aktivləri üçün maksimal məruz qalma bu aktivlərin əvəzləşdirmə və ya girov dəyərinə qədərki balans dəyərinə bərabərdir.

	31 dekabr 2017-ci il		
	Kredit riskinə maksimal məruzqalma həddi	**Likvid aktivlərlə təmin edilmiş**	**Alınmış təminatlardan sonra xalis risk**
Müştərilərə verilmiş kreditlər	4,404,088	1,963,194	2,440,894

	31 dekabr 2016-cı il		
	Kredit riskinə maksimal məruzqalma həddi	**Likvid aktivlərlə təmin edilmiş**	**Alınmış təminatlardan sonra xalis risk**
Müştərilərə verilmiş kreditlər	7,919,504	4,776,033	3,143,471

Coğrafi konsentrasiya

Rəhbərlik həmçinin qanunvericilik və tənzimləmə sahəsindəki risklərin idarə edilməsinə və bu risklərin Cəmiyyətin fəaliyyətinə təsirinə nəzarət edir. Bu nəzarət mexanizmi Cəmiyyətə Azərbaycan Respublikasındakı investisiya mühitinin dəyişməsindən yaranan ehtimal edilən zərərləri minimal həddə salmağa şərait yaradır. Aktiv və öhdəliklərin coğrafi konsentrasiyası aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

	Azərbaycan Respublikası	İƏİT ölkələri	31 dekabr 2017-ci il Cəmi
MALİYYƏ AKTİVLƏRİ			
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	75,726	-	75,726
Müştərilərə verilmiş kreditlər	4,404,088	-	4,404,088
CƏMİ MALİYYƏ AKTİVLƏRİ	**4,479,814**	**-**	**4,479,814**
MALİYYƏ ÖHDƏLİKLƏRİ			
Borc alınmış vəsaitlər	94,783	4,455,864	4,550,647
Digər maliyyə öhdəlikləri	15,324	-	15,324
CƏMİ MALİYYƏ ÖHDƏLİKLƏRİ	**110,107**	**4,455,864**	**4,565,971**
XALİS MÖVQE	**4,369,707**	**(4,455,864)**	**(86,157)**

	Azərbaycan Respublikası	İƏİT ölkələri	31 dekabr 2016-cı il Cəmi
MALİYYƏ AKTİVLƏRİ			
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	341,983	-	341,983
Müştərilərə verilmiş kreditlər	7,919,504	-	7,919,504
CƏMİ MALİYYƏ AKTİVLƏRİ	**8,261,487**	**-**	**8,261,487**
MALİYYƏ ÖHDƏLİKLƏRİ			
Borc alınmış vəsaitlər	352,679	6,565,265	6,917,944
Digər maliyyə öhdəlikləri	37,734	-	37,734
CƏMİ MALİYYƏ ÖHDƏLİKLƏRİ	**390,413**	**6,565,265**	**6,955,678**
XALİS MÖVQE	**7,871,074**	**(6,565,265)**	**1,305,809**

Likvidlik riski

Likvidlik və faiz dərəcəsi riskləri üzrə təhlillər aşağıdakı cədvəldə qeyd olunur. Cədvəllər aşağıdakı məqamları əks etdirir:

	Orta çəkili effektiv faiz dərəcəsi	1 aya qədər	1 aydan 6 ayadək	6 aydan 1 iladək	1 ildən 5 iladək	5 ildən çox	31 dekabr 2017-ci il Cəmi
MALİYYƏ AKTİVLƏRİ							
Müştərilərə verilmiş kreditlər	31.86%	1,825,707	711,491	1,009,095	857,795		4,404,088
Cəmi faiz gəliri yaradan aktivlər		**1,825,707**	**711,491**	**1,009,095**	**857,795**	-	**4,404,088**
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri		75,726	-	-	-		75,726
Cəmi maliyyə aktivləri		**1,901,433**	**711,491**	**1,009,095**	**857,795**	-	**4,479,814**
MALİYYƏ ÖHDƏLİKLƏRİ							
Borc alınmış vəsaitlər	2.55%	144,184	655,544	391,972	2,176,763	1,182,18	4,550,647
Cəmi faiz gəliri yaradan öhdəliklər		**144,184**	**655,544**	**391,972**	**2,176,763**	**1,182,18 4**	**4,550,647**
Digər maliyyə öhdəlikləri		15,324	-	-	-	-	15,324
Cəmi maliyyə öhdəlikləri		**159,508**	**655,544**	**391,972**	**2,176,763**	**1,182,18**	**4,565,971**
Likvidlik boşluğu		1,741,925	55,947	617,123	(1,318,968)	(1,182,18	
Yığılmış likvidlik boşluğu		**1,741,925**	**1,797,872**	**2,414,995**	**1,096,027**	**(86,157)**	

	Orta çəkili effektiv faiz dərəcəsi	1 aya qədər	1 aydan 6 ayadək	6 aydan 1 iladək	1 ildən 5 iladək	5 ildən çox	31 dekabr 2016-cı il Cəmi
MALİYYƏ AKTİVLƏRİ							
Müştərilərə verilmiş kreditlər	30.54%	3,283,016	1,279,415	1,814,572	1,540,135	2,366	7,919,504
Cəmi faiz gəliri yaradan aktivlər		**3,283,016**	**1,279,415**	**1,814,572**	**1,540,135**	**2,366**	**7,919,504**
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri		341,983	-	-	-	-	341,983
Cəmi maliyyə aktivləri		**3,624,999**	**1,279,415**	**1,814,572**	**1,540,135**	**2,366**	**8,261,487**
MALİYYƏ ÖHDƏLİKLƏRİ							
Borc alınmış vəsaitlər	5.55%	219,190	996,566	595,880	3,309,139	1,797,169	6,917,944
Cəmi faiz gəliri yaradan öhdəliklər		**219,190**	**996,566**	**595,880**	**3,309,139**	**1,797,169**	**6,917,944**
Digər maliyyə öhdəlikləri		37,734	-	-	-	-	37,734
Cəmi maliyyə öhdəlikləri		**256,924**	**996,566**	**595,880**	**3,309,139**	**1,797,169**	**6,955,678**
Likvidlik boşluğu		3,368,075	282,849	1,218,692	(1,769,004)	(1,794,803)	
Məcmu faiz dərəcəsi boşluğu		**3,368,075**	**3,650,924**	**4,869,616**	**3,100,612**	**1,305,809**	

Bazar riski

Bazar riskinə faiz dərəcəsində, xarici valyuta məzənnələrində və qiymətləndirmədəki dəyişmələrdən yaranan və Cəmiyyətin məruz qaldığı risklər aiddir. Cəmiyyət cari dəyişmələr, maliyyə bazarları və ümumilikdə iqtisadi vəziyyət üzrə təhlil aparmaqla risklərə nəzarət edir.

Faiz dərəcəsi riski

Aşağıdakı cədvəl "risk göstəricisinin ehtimal edilən mümkün dəyişməsi" üsulu ilə hesablanmış və faizlərin dəyişməsinə Cəmiyyətin həssaslığını təqdim edir. Bu dəyişikliklərin həddi rəhbərlik tərəfindən təyin edilir və onlara təqdim edilən risk hesabatlarında öz əksini tapır.

Mənfəət vergisindən əvvəlki (zərər)/mənfəətə təsiri:

	31 dekabr 2017-ci il tarixinə		31 dekabr 2016-cı il tarixinə	
	Faiz dərəcəsi +1%	Faiz dərəcəsi -1%	Faiz dərəcəsi +1%	Faiz dərəcəsi -1%
Maliyyə aktivləri:				
Müştərilərə verilmiş kreditlər	44,040	(44,040)	79,195	(79,195)
Maliyyə öhdəlikləri:				
Borc alınmış vəsaitlər	(45,506)	45,506	(69,179)	69,179
Mənfəət vergisindən əvvəlki zərərə xalis təsiri	**(1,466)**	**1,466**	**10,016**	**(10,016)**

Xarici valyuta riski

Məzənnə fərqlərindən asılı olaraq maliyyə alətinin dəyərindəki dəyişmələr xarici valyuta riski adlanır. Cəmiyyətin maliyyə vəziyyəti və pul vəsaitlərinin hərəkəti mövcud valyuta məzənnələrinin dəyişməsi zamanı belə risklərin təsirinə məruz qalır.

Cəmiyyətin xarici valyuta məzənnələrinin dəyişməsi zamanı məruz qalacağı risklər aşağıdakı cədvəldə təqdim edilmişdir:

	AZN	ABŞ dolları	Avro	31 dekabr 2017-ci il Cəmi
MALİYYƏ AKTİVLƏRİ				
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	43,933	31,230	563	75,726
Müştərilərə verilmiş kreditlər	3,512,068	892,020	-	4,404,088
CƏMİ MALİYYƏ AKTİVLƏRİ	**3,556,001**	**923,250**	**563**	**4,479,814**
MALİYYƏ ÖHDƏLİKLƏRİ				
Borc alınmış vəsaitlər	94,783	4,455,864	-	4,550,647
Digər maliyyə öhdəlikləri	15,324	-	-	15,324
CƏMİ MALİYYƏ ÖHDƏLİKLƏRİ	**110,107**	**4,455,864**	**-**	**4,565,971**
AÇIQ VALYUTA MÖVQEYİ	**3,445,894**	**(3,532,614)**	**563**	**(86,157)**

	AZN	ABŞ dolları	Avro	31 dekabr 2016-cı il Cəmi
MALİYYƏ AKTİVLƏRİ				
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	179,765	161,350	868	341,983
Müştərilərə verilmiş kreditlər	4,928,153	2,991,351	-	7,919,504
CƏMİ MALİYYƏ AKTİVLƏRİ	**5,107,918**	**3,152,701**	**868**	**8,261,487**
MALİYYƏ ÖHDƏLİKLƏRİ				
Borc alınmış vəsaitlər	352,679	6,565,265	-	6,917,944
Digər maliyyə öhdəlikləri	37,734	-	-	37,734
CƏMİ MALİYYƏ ÖHDƏLİKLƏRİ	**390,413**	**6,565,265**	**-**	**6,955,678**
AÇIQ VALYUTA MÖVQEYİ	**4,717,505**	**(3,412,564)**	**868**	**1,305,809**

Xarici valyuta riskinə həssaslıq

Aşağıdakı cədvəl Cəmiyyətin ABŞ dollarının və Avronun Azərbaycan manatına nisbətən məzənnəsində 10%-lik artım və ya azalmasına həssaslığını təhlil edir. 10% rəhbərlik tərəfindən xarici valyuta risklərini təhlil edərkən daxili risk hesabatlarında istifadə olunan həssaslıq dərəcəsidir və xarici valyuta məzənnəsinin dəyişməsinin Cəmiyyətə təsirini təhlil rəhbərlik tərəfindən istifadə olunur.

Həssaslıq təhlili xarici valyutada olan monetar aktiv və öhdəliklərin hesabat tarixinə qalıq dəyərindən istifadə edir və bu dəyəri məzənnədəki 10%-lik dəyişiklik üçün uyğunlaşdırır. Əgər xarici ölkələrdə yerləşən müştərilərə verilmiş kreditlər və xaricdəki əməliyyatlar üzrə verilmiş kreditlər borc verənin və ya borc alanın valyutasında deyilsə bu məbləğlər də həssaslıq təhlilinə daxil edilir.

	31 dekabr 2017-ci il tarixinə		31 dekabr 2016-cı il tarixinə	
	AZN/USD +10%	AZN/USD -10%	AZN/USD +10%	AZN/USD -10%
Vergidən əvvəl zərərə xalis təsir	(353,261)	353,261	(341,256)	341,256

	31 dekabr 2017-ci il tarixinə		31 dekabr 2016-cı il tarixinə	
	AZN/EUR +10%	AZN/EUR -10%	AZN/EUR +10%	AZN/EUR -10%
Vergidən əvvəl zərərə xalis təsir	56	(56)	87	(87)

Qiymət riski

Qiymət riski bazar qiymətlərinin dəyişməsi nəticəsində bu dəyişikliklərin konkret qiymətli kağıza və ya onu yerləşdirən tərəfə məxsus amillərdən və ya bazarda alınıb-satılan bütün qiymətli kağızlara təsir göstərən amillərdən asılı olaraq maliyyə alətinin dəyərinin dəyişməsi ilə əlaqədar riskdir. Cəmiyyət ümumi və ya xüsusi bazar dəyişmələrindən yaranan qiymət risklərinə məruz qalır.

Həssaslıq təhlilinin məhdudiyyətləri

Əvvəlki cədvəllərdə qeyd olunan təsirlər yalnız bir təxminin dəyişməsini və bu zaman digər təxminlərin sabit qaldığını nəzərdə tutur. Reallıqda isə, təxminlər və digər faktorlar arasında korrelyasiya mövcuddur.

O da qeyd edilməlidir ki, bu həssaslıq münasibətləri xətti şəkildə deyil və bu nəticələri daha böyük və ya daha kiçik təsirləri ölçmək üçün interpolyasiya və ya ekstrapolyasiya etmək olmaz.

Həmçinin, həssaslıq təhlilində Cəmiyyətin aktiv və öhdəliklərini mütəmadi olaraq idarə etməsi nəzərə alınmır. Əlavə olaraq, Cəmiyyətin maliyyə vəziyyəti istənilən zaman faktiki bazar dəyişmələrinin nəticəsində dəyişə bilər. Məsələn, Cəmiyyətin maliyyə risklərinin idarə olunması strategiyası, bazardakı dəyişikliklərdən yaranan risklərə qarşı Cəmiyyəti qorumağı qarşısına məqsəd qoyur. İnvestisiya bazarlarında müşayiət edilən düşmələr zamanı qiymətlər müəyyən həddin altına düşdükdə, rəhbərlik investisiyaların satılmasına, investisiya portfelinin strukturunun dəyişdirilməsinə qərar verə bilər və ya digər qoruyucu qərarlar qəbul edə bilər. Nəticədə, aktivlər bazar dəyəri ilə göstərildiyinə görə, təxminlərdə baş verən dəyişikliklər öhdəliklərə faktiki təsir göstərməyə bilər. Bu kimi hallarda öhdəlik və aktivlərin ölçülməsində istifadə edilən müxtəlif üsullar kapitalda böyük dəyişikliklər yarada bilər.

Yuxarıda göstərilən həssaslıq təhlilinin digər məhdudiyyətlərindən biri Cəmiyyətin təxminlərinə görə ehtimal edilən riskləri təqdim etmək məqsədilə yalnız qısa müddətdə bazar dəyişmələri ilə əlaqədar proqnozlaşdırılması çətin olan fərziyyələrdən istifadə etməsidir; bu zaman təxmin edilir ki, bütün faiz dərəcələri eyni qaydada və istiqamətdə dəyişir.

19. HESABAT DÖVRÜNDƏN SONRA BAŞ VERMİŞ HADİSƏLƏR

Hesabat dövründən sonra əhəmiyyətli hadisələr baş verməmişdir.